

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนระดับ
ก่อนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร และศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพ
การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
ด้วย เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในระดับก่อนศึกษานั้นมีขอบเขตค่อนข้าง
กว้างขวาง จึงขอเสนอข้อมูลตามลำดับดังนี้ ความสำคัญของการจัดการศึกษาให้แก่
เด็กปฐมวัย การจัดการศึกษาแก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศไทย ลักษณะพัฒนา-
การที่สำคัญของเด็กอายุ 4-6 ขวบ การจัดดำเนินงานในโรงเรียนอนุบาลในสถานภาพ
การจัดอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ แนวการจัดการประสบการณ์ นโยบายการจัดการเรียน
การสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนระดับปฐมวัย การวัด
และประเมินผล การนิเทศการสอน องค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียน
การสอน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา

ความสำคัญของการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย

ความสำคัญของการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยนี้เป็นเรื่องที่นักการศึกษา
และนักจิตวิทยาได้ให้ความสนใจศึกษาค้นคว้ามานานแล้ว โดย ฟรอยด์ นักจิตวิเคราะห์
ได้ชี้ให้เห็นว่า วัยเริ่มต้นของชีวิตมนุษย์ คือ ระยะ 5 ปีแรกของคนเรา ประสบการณ์
ต่าง ๆ ที่ได้รับในคอนตัน ๆ ของชีวิต จะมีอิทธิพลต่อชีวิตของคนเรา ตลอดจนถึงวาระ
สุดท้าย (Sigmund Freud, 1856-1939 อ้างถึงใน จันทมาศ ชื่นบุญ และคณะ
2525 : 16) ซึ่งกล่าวนี้สอดคล้องกับความคิดของ พลาโต (พลาโต อ้างถึงใน
ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2521 : 21) ที่ว่า การเริ่มต้นเป็นจุดสำคัญที่สุดของงานทุกชนิด
การเริ่มต้นงานของชีวิตก็เช่นกัน โดยเฉพาะการเริ่มงานชีวิตของเด็กเล็ก ซึ่งเป็น
ระยะที่จะเพาะอุปนิสัยของเด็กเอง ซึ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต การนำ
ทางเด็กในการปลูกฝังนิสัยที่ดี จึงจำเป็นจะต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง พ่อแม่เป็น

จำนวนมากยังไม่เข้าใจธรรมชาติของเด็กคีนิก ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นแหล่งหักพัง แหล่งสุดท้าย ในการนำเด็กให้มีทัศนคติและอุปนิสัยที่พึงปรารถนา

จอห์น ล็อก (John Lock) กล่าวว่า "เด็กเปรียบเสมือนผ้าขาว ถ้าจะแต้มสีอะไรลงไปก็เป็นสีนั้น" (จอห์น ล็อก อ้างถึงใน เขาวรัตน์ จินตากุล 2523 : บทนำ) และยังมีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาอีกมากมายที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาแก่เด็กในวัยนี้ ต่อมาในปี ค.ศ. 1964 บลูม (Bloom) ได้รายงานผลการวิจัยของเขาในหนังสือชื่อ "ความมั่นคงและเปลี่ยนแปลงในบุคลิกภาพของมนุษย์" (Stability and change in Human Characteristics) หนังสือเล่มนี้ได้ทำให้นักศึกษาหลาย ๆ ท่านที่มีข้อสงสัยในเรื่องการพัฒนาการของเด็กในระยะเริ่มแรกมีความเชื่อมั่นและเข้าใจว่าเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 4 ขวบ จะพัฒนาก้านสติปัญญา ได้ถึงร้อยละ 50 และจาก 4-8 ขวบ จะพัฒนาเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 30 และที่เหลือคือ ร้อยละ 20 จะอยู่ในช่วง 8-17 ปี จะเห็นว่าสติปัญญาของมนุษย์มากกว่า 3 ใน 4 จะได้รับการพัฒนาเมื่อเด็กอายุได้ประมาณ 9 ปี ดังนั้น เราจะเห็นได้ชัดเจนว่า การให้การศึกษแก่มนุษย์ในช่วงที่จะมีผลต่อชีวิตในทุกด้าน ๆ มากที่สุด คือ การให้การศึกษในช่วงปฐมวัยนี้เอง

การจัดการศึกษาแก่เด็ก ระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศไทย

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศไทย รัฐไม่ได้กำหนดให้เป็นการศึกษาภาคบังคับ ค่ายเหตุนี้ รัฐจึงไม่ได้เข้ามาดำเนินการทั้งหมด รัฐจะจัดไว้เป็นตัวอย่างเพียงบางส่วนเท่านั้น แต่รัฐได้ส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ และเอกชนแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาระดับนี้ รัฐจึงไม่ได้กำหนดกฎข้อบังคับให้เป็นระเบียบแบบแผนเดียวกัน รัฐได้ให้อิสระแก่หน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดอยู่มาก ดังนั้นจะเห็นว่า การจัดการศึกษาในระดับนี้ได้จัดกันหลายรูปแบบ ได้แก่ สถานบริบาล สถานเลี้ยงเด็ก ศูนย์เด็ก โรงเรียนอนุบาลชั้นเด็กเล็ก เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของหน่วยงานที่จัด ซึ่งในเรื่องนี้ บุญชู สนั่นเสียง (2525 : 15-16) ได้รวบรวมสถานที่ให้การศึกษแก่เด็กระดับก่อนวัยเรียนดังกล่าว แล้วจัดแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. ศูนย์เด็กปฐมวัย
2. โรงเรียนอนุบาล

ศูนย์เด็กหมายถึง สถานที่ซึ่งรับรองอบรมเลี้ยงดูเด็กอายุระหว่าง 3 ถึง 6 ขวบเป็นส่วนใหญ่ อาจมีบางแห่งรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ขวบด้วย ศูนย์เด็กเหล่านี้มีอยู่ทั่วไป ทั้งในเมือง อำเภอ และตำบล อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาล องค์การ และเอกชน จุดประสงค์ของการตั้งศูนย์ก็เพื่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโต แต่เนื่องจากผู้รับผิดชอบนั้นมีหลายหน่วยงานจัดทำ ฉะนั้นจุดประสงค์ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กจึงเป็นความมุ่งหมายแตกต่างกันไปตามหน้าที่ของหน่วยงานที่จัดศูนย์ขึ้น ปัจจุบันมีศูนย์เด็กของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้จัดตั้งและรวบรวมไว้ดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาชุมชนจัดขึ้นทั่วไปในจังหวัดต่าง ๆ ทุกภาคของประเทศไทย รับเด็กหญิง ชาย อายุ $3\frac{1}{2}$ - 6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูเด็กให้ไ้พัฒนาทั้งกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และช่วยพ่อแม่ที่ออกไปทำงานนอกบ้านศูนย์เหล่านี้จัดขึ้นโดยชุมชนในท้องถิ่นมีคณะกรรมการเป็นผู้บริหาร มีผู้ดูแลเป็นผู้ปฏิบัติงาน

2. ศูนย์โภชนาการในความรับผิดชอบของกรมอนามัย จัดตั้งในบางจังหวัด รับเด็กหญิงชายอายุ 2-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโตตามหลักโภชนาการ เจ้าหน้าที่หน่วยงานของกรมอนามัยเป็นผู้ดำเนินงาน มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

3. ศูนย์เด็กในความรับผิดชอบของกรมประชาสงเคราะห์ จัดตั้งกันมากในเมืองหลวง และจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรม ศูนย์เหล่านี้เป็นของเอกชนจัดดำเนินงาน รับเด็กชายหญิงอายุ 2-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูแทนบิดามารดาที่ออกไปทำงานนอกบ้าน มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

4. ศูนย์เด็กของเทศบาล รับเด็กหญิงชายอายุ 3-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูให้พัฒนาทั้งกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

5. ศูนย์เด็กของศูนย์สาธารณสุข อยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร
รับเด็กหญิงชายอายุ 2-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูให้ถูกหลักอนามัย และช่วยเหลือแม่ที่ออกไป
ประกอบอาชีพนอกบ้านจกชั้นเฉพาะบางท้องที่ มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

6. ศูนย์เด็กขององค์การหมายถึง ศูนย์ของมูลนิธิ สมาคม และบริษัท อยู่ในความ
รับผิดชอบขององค์การนั้น เพื่อเผยแพร่ผลงานขององค์การและสงเคราะห์เด็กของสมาชิกใน
องค์การนั้น รับเด็กหญิงชายอายุระหว่าง 3-6 ขวบ ดำเนินการโดยคณะกรรมการของ
องค์การ มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

7. ศูนย์เด็กในความรับผิดชอบของกรมศาสนา ศูนย์เด็กเหล่านี้จักจะเป็นผู้จัดตั้ง
รับเด็กชายหญิงอายุ 3-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูและกล่อมเกลานิสัย ทั้งช่วยเหลือบิดามารดา
ที่ทำงานนอกบ้าน ผู้ดำเนินงานคือ เจ้าอาวาส มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน กรมศาสนาช่วยงบ
ประมาณได้เพียงเล็กน้อย

โรงเรียนอนุบาลคือ สถานอบรมเลี้ยงดูเด็กชายหญิงอายุ 4-6 ขวบ
มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาเด็กทั้งกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งเตรียมเด็กให้พร้อม
ที่จะศึกษาในชั้นต่อไป โรงเรียนอนุบาลเป็นสถานที่ซึ่งทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กแทนพ่อแม่
ในเวลากลางวัน ช่วยเหลือแม่ที่มีบุตรต้องดูแลหลายคนหรือที่ออกไปทำงานนอกบ้าน ปัจจุบันนี้
โรงเรียนอนุบาลมีความจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมเมืองค้าย เศรษฐกิจของครอบครัว สมัยก่อน
พ่อเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว แม่อยู่กับบ้านทำหน้าที่ดูแลบ้านและลูกทุกคนในบ้าน เมื่อแม่จำเป็น
ต้องทำงานนอกบ้าน หน้าที่อบรมเลี้ยงดูลูกจึงมอบให้โรงเรียนอนุบาล เด็ก ๆ ที่มาอยู่ใน
โรงเรียนอนุบาลก็เป็นเด็กเล็กยังไม่ต้องการจากบ้าน ค้ายเหตุนี้เองโรงเรียนอนุบาลจึงควร
จักให้มีสภาพประหนึ่งบ้านและโรงเรียนรวมกันเป็นสถานที่เด็ก ๆ หลายคนอยู่ร่วมกันอย่าง
สุขสบายแบบบ้าน และเป็นที่รวมเด็กที่มาจากครอบครัวต่างๆ ให้อยู่กันเป็นระเบียบแบบ
โรงเรียน ทำงานและเล่นกันได้กันอย่างสนุกสนาน

โรงเรียนอนุบาลของรัฐในประเทศไทยได้จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2483 ระยะเวลาได้จัดตั้งขึ้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นแห่งแรกคือ โรงเรียนอนุบาลระออดุทิศ และในปีต่อมาก็ได้ขยายไปตามจังหวัดต่าง ๆ ปรากฏว่า ประชาชนสนใจส่งบุตรหลานอายุระหว่าง $3\frac{1}{2}$ - 6 ขวบ เข้ามารับการอบรมเลี้ยงดู รัฐบาลไม่มีงบประมาณพอที่จะจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลได้เพียงพอแก่จำนวนเด็กที่ต้องการ เข้ามารับการอบรมเลี้ยงดู จึงสนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับเด็กก่อนเกณฑ์ทั้งกับโรงเรียน กว้างเหตุนี้โรงเรียนอนุบาลเอกชนจัดตั้งขึ้นหลายแห่งทั้งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใหญ่ ๆ และโรงเรียนอนุบาลของรัฐบาลทุกแห่งจึงทำหน้าที่จัดเพื่อเป็นตัวอย่างของการศึกษาระดับเด็กอนุบาล และเป็นพี่เลี้ยงค้ำนักวิชาการให้แก่อสถานศึกษาระดับนี้ที่ต้องการความช่วยเหลือ

ปัจจุบันโรงเรียนอนุบาลมักจัดตั้งในชุมชนที่มีประชาชนหนาแน่น สถานที่ที่จัดตั้งโรงเรียนอนุบาลมีมากที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดที่มีพลเมืองมาก และอำเภอใหญ่ ๆ บางอำเภอ ส่วนในหมู่บ้านและตามตำบลมักไม่ค่อยมีการจัดตั้งโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนอนุบาลแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. โรงเรียนอนุบาลของรัฐ

1.1 โรงเรียนอนุบาลของรัฐที่อยู่ในความดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ โรงเรียนอนุบาล ส่วนใหญ่ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และในทุกจังหวัดมักอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แต่ส่วนที่จัดเป็นโรงเรียนสาธิตอนุบาลของวิทยาลัยครูนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการศึกษานอกโรงเรียน โรงเรียนอนุบาลเหล่านี้รับเด็กชายหญิงอายุ 4-6 ขวบ เข้ารับการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตพัฒนาทั้งกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และเตรียมเด็กเพื่อการศึกษาในชั้นที่สูงต่อไป ในปัจจุบันโรงเรียนสาธิตอนุบาลของวิทยาลัยครูได้เน้นเกี่ยวกับค่านิยมมาตั้งแต่ต้น ผู้บริหารงานโรงเรียนอนุบาลและครูผู้สอนส่วนมากสำเร็จวิชาอนุบาลและเด็กเล็ก

1.2 โรงเรียนอนุบาลของรัฐ อยู่ในความดูแลของทบวงมหาวิทยาลัย หน่วยงานที่รับผิดชอบก็คือ มหาวิทยาลัยซึ่งจัดโรงเรียนอนุบาลสาธิตขึ้น เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้สำหรับทดลองวิธีการสอนและวิจัยเกี่ยวกับเด็ก รับผิดชอบชายหญิงอายุ $3\frac{1}{2}$ - 6 ขวบ เข้ารับการอบรมเลี้ยงดูให้ถูกต้องตามหลักพัฒนาการ ผู้บริหารและครูสอนในโรงเรียนได้รับการศึกษาระดับปริญญาทางการศึกษา

2. โรงเรียนอนุบาลของเอกชน

โรงเรียนอนุบาลของเอกชน อยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ เอกชนเป็นผู้รับผิดชอบ รับผิดชอบชายอายุ 3-6 ขวบ เข้าเรียนเพื่ออบรมเลี้ยงดูให้พัฒนาทั้งกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา แต่เนื่องจากเมื่อผู้ปกครองได้ส่งเด็กเข้ามาโรงเรียนแล้วผู้ปกครองปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้เด็กนั้นอ่านออกเขียนได้ จึงขอร้องให้โรงเรียนจัดสอนภาษาไทยและเลข โรงเรียนอนุบาลของเอกชนจึงมักเน้นหนักในการสอนเด็กให้อ่านออกเขียนได้ตามความประสงค์ของผู้ปกครอง ความระเบียบของสำนักงานการศึกษาเอกชนนั้นทั้งผู้บริหารและครูสอนในโรงเรียนอนุบาลเอกชนควรต้องได้รับการอบรมวิชาอนุบาลและเด็กเล็กหรือได้รับการศึกษาวิชาอนุบาล แต่ในปัจจุบันทั้งผู้บริหารและครูสอนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ส่วนมากก็ยังไม่ได้รับการอบรมวิชาอนุบาล การจัดการศึกษาให้แก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะที่ต่างคนต่างทำขาดการประสานงานไม่มีจุดหมายหมายในการจัดการศึกษาที่แน่นอน และชัดเจนร่วมกัน ทั้ง ๆ ที่จัดการศึกษาให้เด็กกลุ่มเดียวกัน ซึ่งในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กไม่ว่าจะเป็นระดับใดก็ตาม ประการสำคัญข้อหนึ่งของผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติก็คือ จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและพัฒนาการของเด็กในระดับนั้นเป็นอย่างดีเสียก่อน ทั้งนี้เพื่อจะได้จัดหลักสูตรให้เหมาะสมและสนองความต้องการของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเด็กในระดับก่อนประถมศึกษาวัย 4-6 ขวบ นั้นมีลักษณะของพัฒนาการที่สำคัญดังนี้คือ

ลักษณะพัฒนาการที่สำคัญของเด็กอายุ 4-6 ขวบ

1. ลักษณะของเด็กวัย 4 ขวบ เด็กวัย 4 ขวบนี้เป็นวัยที่มีความกระตือรือร้น รักที่จะมีเพื่อน มีความเป็นอิสระจากผู้ใหญ่มากกว่าเด็กวัย 3 ขวบ สามารถทำหลายสิ่งหลายอย่างได้ด้วยตนเอง สติปัญญาและร่างกายได้พัฒนาไปอย่างมาก โรงเรียนเริ่มมีส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันและมีอิทธิพลต่อตัวเด็กเป็นอย่างมาก จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายอย่างมากในการที่สถานศึกษาจะจัดประสบการณ์ให้กับเขา เด็กวัย 4 ขวบนี้มีลักษณะในค่านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ลักษณะทางค่านร่างกาย เด็กวัยนี้มีความกระฉับกระเฉงมาก และเริ่มใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการเขย่ง กระโดด ปีนป่าย และวิ่งไต่ที่สูง และเริ่มควบคุมการทรงตัว เด็กในวัยนี้ ชอบแสดงความสามารถในการใช้ทักษะทางค่านร่างกายที่แปลกใหม่อยู่เสมอชอบเล่นประเภทที่ต้องใช้กำลังทางร่างกายและกล้าที่จะแสดงออก เด็กวัยนี้สามารถที่จะแข่งตัวได้ด้วยตนเอง สำหรับกล้ามเนื้อเล็กของเด็กวัยนี้ได้พัฒนาเพียงพอที่จะใช้ในการหยิบจับเครื่องมือเครื่องใช้ง่าย ๆ ได้ เช่น จับดินสอ จับพู่กันใหญ่ ๆ

2. ลักษณะทางค่านสติปัญญา เด็กวัย 4 ขวบนี้ได้เริ่มพัฒนาความสามารถทางค่านนามธรรมสรุปภาคพิงไปถึงสิ่งอื่น และเริ่มค้นที่จะใช้เหตุผล แต่การคิดและการตีความนั้นมักจะยังไม่ถูกต้องนัก เด็กในวัยนี้รักที่จะเรียนรู้คำใหม่ ๆ ชอบเล่นกับคำและเสียงและมักจะมีอารมณ์ขัน เด็กวัยนี้ยังชอบซักถามคำถามและมีช่วงความสนใจสั้น เป็นคนชอบสงสัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับเรื่องคน ประสบการณ์ใหม่ ๆ สถานที่ เหตุการณ์ วิทยาศาสตร์ และโลก แต่เด็กวัยนี้ยังไม่สามารถที่จะแยกแยะความจริงออกจากจินตนาการได้ สำหรับผลงานทางค่านศิลปะของเด็กจะแสดงออกถึงชีวิตความเป็นอยู่ของเขา สิ่งที่จะให้กับเด็กควรจะเป็นรูปธรรม การรับรู้ และประสบการณ์ตรง เด็กในวัยนี้ต้องการที่จะมีโอกาสในการสำรวจ ทดสอบ และพูดคุย

1.3 ลักษณะทางสังคม เด็กในวัย 4 ขวบนี้จะสนใจเด็กที่อยู่ในวัยเดียวกับเขา เป็นอันมากและชอบเล่นเป็นกลุ่มมากขึ้น อีกทั้งชอบเล่นกับเพื่อนต่างเพศด้วย เด็กผู้ชายส่วนมากมักจะชอบเล่นกับเด็กเพศเดียวกันมากกว่าเด็กผู้หญิง เด็กวัยนี้จะสนุกสนานกับการเล่นละคร หรือการเล่นบทบาทสมมติ ถ้าเราสังเกตหรือเฝ้าทำงานในสถานศึกษาปฐมวัยนี้ เรามักจะพบสถานที่ที่เด็กชอบเล่นละครหรือบทบาทสมมติ เช่น บริเวณที่เก็บของ หรือ มุมห้อง สำหรับละครหรือบทบาทสมมติที่เด็กเล่น มักจะเกี่ยวข้องกับตัวของเด็กเอง เช่น เด็กที่มีพ่อเป็นหมอก็คงชอบแสดงบทบาทของหมอ เป็นต้น

เด็กในวัย 4 ขวบนั้น เวลาเล่นด้วยกันมักจะให้ความร่วมมือกันมากขึ้น และเริ่มต้นที่จะใช้การพูดมากกว่าการชกต่อย เมื่อเกิดขัดแย้งกัน แต่บ่อยครั้งที่เกี่ยวกับการทำเช่นนี้จะไปสู่การชกต่อยได้ และมักที่จะไม่ระมัดระวังทางคำร่างกายมากนัก เด็กในวัยนี้ชอบทำตัวเป็นเจ้านาย มักแสดงความไม่สุภาพแต่ขณะเดียวกันเด็กวัยนี้ก็สามารถที่จะให้ความร่วมมือเป็นมิตรและเกิดความสบายใจที่จะทำงานด้วย เด็กวัย 4 ขวบ ส่วนใหญ่สามารถที่จะยอมรับในการรอคอยการผลัดเปลี่ยน การแข่งขัน และการยอมรับกฎเกณฑ์ แต่อย่างไรก็ตามผู้ใหญ่ก็ยังคงจะต้องคอยกำกับเตือนอยู่ด้วยเสมอ

1.4 ลักษณะทางอารมณ์ เด็กในวัย 4 ขวบนี้ เริ่มมีความมั่นใจมากขึ้น และเมื่อจะต้องการถกเถียงกัน เด็กวัยนี้มักที่จะชอบกล่าวถึงตนเองและเรื่องของครอบครัว บ่อยครั้งที่เด็กที่เด็กขาดความอดกลั้น และเป็นการยากที่จะให้เด็กพวกนี้รอคอย อารมณ์ของเด็กวัยนี้เปลี่ยนไปเปลี่ยนมาเสมอ อาจเห็นที่ก้าวในระยะเวลาสั้นๆ พออีกไม่กี่นาทีก็ออกมาที่เริ่มทะเลาะหรือไม่เห็นด้วยขึ้นมา ซึ่งความจริงแล้วเด็กวัยนี้ต้องการความเข้าใจ การรับรู้ทางอารมณ์ และความเมตตาจากจากผู้ใหญ่ ซึ่งเด็กวัย 4 ขวบส่วนใหญ่ มักจะมีความมั่นใจในตนเองและมั่นใจในโลกของเขา

เด็กในวัยนี้เริ่มที่จะพัฒนาความกลัว ความวิตกกังวลบางอย่าง ซึ่งบางอย่างก็เกิดจากการจินตนาการ เด็กต้องการความมั่นคงและการรับรู้ของผู้ใหญ่เพื่อที่จะขจัดความวิตกกังวล

2. ลักษณะของเด็กวัย 5 ขวบ เด็กวัย 5 ขวบนี้ เป็นเด็กที่มีความร่าเริง และเป็นการทำงานที่อยู่และทำงานด้วย เด็กวัยนี้มีลักษณะเป็นคนใจเย็นขึ้น เด็กวัยนี้ดูเหมือนว่าจะมีวุฒิภาวะสูงกว่าเด็กที่โตกว่า บางทีอาจจะเป็นเพราะว่าเด็กพยายามอย่างมากที่จะเลือกทำสิ่งที่ถูกต้อง และทำให้ผู้อื่นเกิดความพอใจ เด็กวัยนี้ยอมรับความจริงมากขึ้น แม้ว่าเขายังสนุกสนานกับการเล่นบทบาทสมมติอยู่ แต่อย่างไรก็ตาม เด็กวัยนี้ก็ยังคงชอบโลกแห่งความเป็นจริงมากกว่า ลักษณะในค่านต่าง ๆ ของเด็กวัย 5 ขวบบ้างนี้

2.1 ลักษณะทางร่างกาย กล้ามเนื้อเล็กและใหญ่ของเด็กในวัยนี้ เริ่มที่จะประสานงานกันมากขึ้น ซึ่งช่วยให้เด็กมีความสามารถทำหลายสิ่งหลายอย่างได้ด้วยตัวของเขาเอง เด็กวัยนี้ชอบการเคลื่อนไหว ส่งเสียง และสนุกสนานกับการเล่นเกมต่าง ๆ นอกจากนี้ เด็กในวัยนี้ยังสามารถเรียนรู้การผูกเชือก รองเท้า ทิศทาง และรูขมิ้นได้ด้วยตนเอง และเด็กวัยนี้ยังสามารถใช้เวลาเล่นกับเครื่องเขียนเป็นระยะเวลายาวนานขึ้นดูเหมือนว่าเด็กในวัยนี้มีความภูมิใจในทักษะใหม่ ๆ ของเขา จะเรียนรู้ในการเคลื่อนไหวของการทำงานของส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้มากขึ้น เขามีการทรงตัวได้ดีขึ้น ทำให้เขาสามารถเตะลูกบอลได้ เดินเป็นเส้นตรง สนใจการเล่นสเก็ต การกระโดด และการขี่จักรยาน

2.2 ลักษณะทางสติปัญญา ช่วงเวลาของความสนใจของเด็กในวัย 5 ขวบนี้เพิ่มมากขึ้นกว่าเด็กวัย 4 ขวบ แต่เขาก็ยังเรียกว่ามีความสนใจเป็นช่วงสั้นอยู่ เด็กวัยนี้มักเป็นเด็กช่างพูด สามารถพูดเป็นประโยคที่ยาวขึ้น ใช้ส่วนต่าง ๆ ของประโยคได้มากขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจของเด็กในวัยนี้ก็คือ เด็กเริ่มต้นที่จะตั้งคำถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลมิใช่เพื่อการสนทนา แต่เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น เช่น เด็กอาจถามว่า "รากของผมต้องการน้ำ เหมือนกับรากของพืชไหม" การใช้คำถามการวิจารณ์ และการตอบคำถามของเด็กวัยนี้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์มากขึ้น เด็กในวัยนี้สามารถจดจำตัวอักษร ตัวเลข และคำได้มากขึ้น และชอบสร้างทำเป็นอ่านและเขียนให้เหมือนกับผู้ใหญ่ เด็กวัยนี้มีความกระตือรือร้นที่จะได้รู้

ความจริง และสามารถที่จะแยกแยะความจริงออกจากจินตนาการได้บ้างแล้ว

เด็กในวัยนี้สามารถที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกที่เปิดเผยมากขึ้น เช่น การที่สังเกตเห็นฝนตกหนักเด็กอาจพูดว่า "ฝนกำลังตกหนักเดี๋ยวน้ำก็จะท่วมอีกแล้ว"

เด็กในวัยนี้จะรับรู้เกี่ยวกับเรื่องการจิกคำคำ สามารถที่จะแก้ปัญหาได้ดีขึ้น รู้จักคิดก่อนที่จะพูด ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กวัยนี้ควรให้เด็กได้ทำงานอย่างง่าย ๆ และควรให้เขาได้มีโอกาสแสดงความรู้สึกและมีความรับผิดชอบและมีโอกาสในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง เด็กในวัยนี้ยังคงชอบสนุกสนานกับการเล่นคลก แต่ไม่สามารถที่จะหัวเราะเยาะตนเองได้ เด็กวัยนี้มักที่จะสามารถวาดภาพและระบายสีจากความคิดของตนเองได้และยังคงชอบฟังนิทาน ร้องเพลง และคำกลอน

2.3 ลักษณะทางสังคม เด็กในวัยนี้มักจะมีความเป็นมิตร ให้ความร่วมมือและชอบกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้อื่นพอใจและเริ่มที่จะชอบการมีเพื่อนฝูงเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 2-5 คน และชอบมีเพื่อนสนิท เด็กวัยนี้สนุกสนานกับการแสดงบทบาทสมมติการแสดงละคร การแสดงความซัดแย้งในกลุ่มลดน้อยลง เด็กวัยนี้เริ่มที่จะสนใจสิ่งต่าง ๆ และสนใจผู้อื่นมากกว่าที่จะสนใจตนเองนั่นคือ แสดงว่าเด็กเริ่มลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางลง เด็กวัยนี้เป็นวัยยอมรับกฎเกณฑ์ของกลุ่ม ซึ่งขณะเดียวกันก็จัดได้ว่าเป็นช่วงวิกฤติของเด็กบางคนที่อยู่ในกลุ่มและไม่ยอมรับกฎเกณฑ์ของกลุ่ม

2.4 ลักษณะทางอารมณ์ เด็กวัย 5 ขวบนี้มักจะยึดบ้านเป็นศูนย์กลาง และให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัวมาก ดังจะเห็นได้จากเมื่อเด็กไปอยู่ในสถานศึกษา เขามักจะชอบเล่าเรื่องเกี่ยวกับครอบครัวของเขาให้คุณครูและเพื่อน ๆ ฟัง นอกจากนี้ เขาก็ชอบสนุกสนานกับการไปอยู่ที่โรงเรียนด้วย โดยเมื่อกลับบ้านก็จะนำเอาเรื่องที่โรงเรียนมาเล่าให้กับผู้ปกครองฟัง

เด็กวัยนี้เริ่มที่จะตระหนักเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของตนเองมากขึ้น และมักที่จะเกิดความละเอียดง่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อทำความผิด เด็กวัยนี้มักจะไม่ชอบทำอะไรที่ซ้ำ ๆ เพราะเขาคิดว่าการทำซ้ำหมายถึงว่าเขาได้ทำความผิด เขาเริ่มตระหนักเกี่ยวกับความถูกต้องและความผิดมากขึ้น เด็กวัย 5 ขวบนี้ ส่วนใหญ่รักความเป็นอิสระ มั่นใจตนเอง เชื่อฟัง และวางใจได้ มีความสุขและภูมิใจในตนเอง เด็กวัยนี้จะแสดงความผูกพันกับผู้ใหญ่อย่างมาก และพยายามอย่างมากที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจ เด็กวัยนี้มักจะมองครูเป็นผู้ที่มีความรู้มากที่สุดในโลก ครูเป็นผู้ที่มีความถูกต้องเสมอ และเด็กวัยนี้มักจะมี ความเชื่อในตัวผู้อื่นอย่างมาก และภูมิใจในผลงานของตนเอง สำหรับในเรื่องอารมณ์โกรธ เด็กวัยนี้มักจะแสดงออกโดยทางคำพูดมากกว่าการแสดงอาการก้าวร้าวทางร่างกาย

3. ลักษณะของเด็กวัย 6 ขวบ เด็กวัย 6 ขวบนี้มีความกระตือรือร้นกล้าแสดงออก รักการผจญภัย มีน้ำใจ ปรารถนาชัยชนะ และต้องการเป็นคนที่ดีที่สุด และบางครั้งชอบการทำลาย เด็กวัยนี้กระตือรือร้นที่จะพิสูจน์ความเป็นอิสระของตนเองมากขึ้น คือ ต้องการแสดงให้เห็นว่า เขาไม่ต้องการพึ่งผู้อื่น เด็กวัยนี้มีความภูมิใจในความสามารถหรือทักษะใหม่ ๆ ของเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการอ่าน เด็กวัยนี้มีความก้าวร้าวมากกว่าเด็กวัย 5 ขวบ และต้องการมี ความเป็นอิสระของตนเอง ซึ่งบางครั้งทำให้เขาแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เด็กต้องการที่จะเป็นนายของตนเอง และมักจะทำเหมือนว่าเขารู้ไปเสียทุกอย่าง ลักษณะทางบ้านกว้าง ๆ ของเด็กวัย 6 ขวบ มีดังนี้

3.1 ลักษณะทางร่างกาย เด็กวัย 6 ขวบ ชอบการสำรวจ ผจญภัย เด็กวัยนี้จะมีพลังงานมหาศาล ชอบส่งเสียงดังไม่ชอบการพักผ่อน มีนิสัยร่าเริง ชอบเล่นกันอย่างเสียงดัง ซึ่งมักจะชอบเล่นมวยปล้ำ เล่นเหวี่ยงหกคะเมนลงไปมา กระโดด เล่นฟุตบอล เล่นวิ่ง ขี่จักรยาน และเล่นเกมต่าง ๆ เป็นต้น เด็กในวัยนี้กล่อมเนื้อเด็กพัฒนาไค้ดีขึ้นมาก ซึ่งช่วยทำให้การเคลื่อนไหวไค้ดีขึ้น และเด็กวัยนี้มักไม่ชอบเป็นผู้สังเกตการเล่น แต่จะชอบเป็นผู้เล่นที่กระตือรือร้น

3.2 ลักษณะทางสติปัญญา การรับรู้และความคิดของเด็กในวัยนี้เริ่มที่จะเป็นนามธรรมมากขึ้น ความคิดซับซ้อนมากขึ้น อย่างไรก็ตามการเรียนรู้แนวคิดของเด็กยังคงที่จะต้องสอนด้วยรูปธรรม เด็กมีความจำที่ขึ้น ค่อยเก่งขึ้น ถามคำถามมากขึ้น และเข้าใจความหมายของคำได้มากขึ้นด้วย ถ้าได้พาเด็กออกไปนอกสถานที่เด็กมักจะชอบส่งเสียงดัง ชักถามปัญหาอยู่ตลอดเวลา

เด็กในวัยนี้ยังไม่สามารถตัดสินใจอะไรได้ แต่เด็กก็พยายามเรียนรู้ที่จะหาทางเลือกที่ดีที่สุด เขาต้องการที่จะได้รับโอกาสในการตัดสินใจ แต่ทว่าตัวเลือกในการที่จะให้เขาทำ

3.3 ลักษณะทางสังคม เด็กในวัยนี้เริ่มที่จะมีการแลกเปลี่ยนของเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ การเข้าร่วมเล่นกับเพื่อนในระยษนี้มักจะเล่นกับเพศเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามเด็กในวันนี้ก็ยังจัดว่าเป็นเด็กที่ยังยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเขามักสนใจเกี่ยวกับตนเองและสิ่งที่มีผู้อื่นทำกับเขา กิจกรรมกลุ่มได้รับการนิยมน้อยมากสำหรับเด็กวัยนี้ เด็กมักจะต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อนและมักจะแย่งชิงสิ่งของให้เพื่อน เพื่อต้องการให้เพื่อนยอมรับ เช่น การที่เด็กมีของใช้ ของกิน ก็มักจะแย่งให้เพื่อนอยู่เสมอ เด็กบางคนที่ต้องการยอมรับมาก ก็อาจจะเอาขนมของตนเองให้กับเพื่อนจนหมด แต่ทว่ามิตรภาพของเด็กในวัยนี้ไม่มั่นคงและเลือนหายไปได้ง่าย นั่นก็คือ เขาจะเปลี่ยนเพื่อนเล่นที่ดีที่สุดของเขาอยู่เรื่อย ๆ เด็กวัยนี้กล้าจะแสดงออกและเล่นอย่างรุนแรง และพยายามที่จะแข่งขันกันอยู่เสมอ มีอยู่บ่อยครั้งที่เด็กต้องการที่จะเอาชนะมาก ๆ แต่อย่างไรก็ตาม เด็กวัยนี้ส่วนมากยังเคารพกฎเกณฑ์ของกลุ่ม เด็กวัยนี้สนุกสนานกับการเล่นละคร แสดงบทบาทสมมติ แต่ก็สนุกสนานกับการเล่นบทบาทจริง ๆ ด้วยเช่นกัน

3.4 ลักษณะทางอารมณ์ เด็กวัยนี้ชอบคุยโอ้อวดซึ่งบางครั้งก็ดูมากเกินไป ทำเหมือนว่าเขารู้ไปเสียทุกอย่าง เขาชอบวิเคราะห์วิจารณ์ผู้อื่น มักจะตื่นเต้นง่าย จนกระทั่งดูเหมือนกับว่าเป็นคนที่ไม่เอาไหน และมักที่จะชอบแสดงออก เด็กวัยนี้จะเริ่มพัฒนา

ความกลัวมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นความกลัวที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของครอบครัวและโรงเรียน วุฒิภาวะทางอารมณ์ของเด็กในวัยนี้มีลักษณะที่ไม่คงที่ ดูเหมือนว่า เขาอาจมีวุฒิภาวะที่โรงเรียนมากกว่าที่บ้านหรือกับเพื่อนมากกว่ากับพ่อแม่ เด็กวัยนี้ชอบการชมเชย และการยอมรับ แต่เนื่องจากลักษณะที่ไม่คงที่ของวุฒิภาวะทางอารมณ์ของเด็กจะพบได้ว่าเด็กในขณะหนึ่งนั้นอาจจะมีความรักความเชื่อแน ความอบอุ่นและความเป็นมิตร และในอีกช่วงขณะหนึ่งเด็กอาจจะร้องไห้อย่างรุนแรงมีความคับข้องใจ มีความริษยา และมีความก้าวร้าวทางร่างกายเกิดขึ้นมาได้ควย (ประภาพรณ เอี่ยมสุภานิก 2528 : 503-509)

การที่ได้ศึกษาและเข้าใจถึงลักษณะของเด็กวัย 4-6 ขวบ นั้นจะเป็นแนวทางที่จะช่วยให้สามารถจัดโปรแกรมการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ และพัฒนาของเด็กได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างเช่น เด็กวัย 6 ขวบ เขามีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ผู้จัดหลักสูตรหรือจัดโปรแกรมการศึกษาก็ควรจะได้จัดเนื้อหาเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติไว้ในหลักสูตรด้วย นอกจากนั้น ทำให้ทราบอีกประการหนึ่งด้วยว่า เด็กวัยนี้พร้อมที่จะเข้าไปสู่สถานศึกษา ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งได้แต่การเข้าไปอยู่ในสถานศึกษาของเขานั้นยังไม่เหมาะกับการที่จะเข้าไปนั้นเรียนอย่างเป็นทางการเหมือนกับเด็กโต กล่าวคือ การไปนั่งฟังครูบรรยายนั่นเอง เด็กวัยนี้พร้อมที่จะเรียนรู้จากประสาทสัมผัสของเขาจากการได้รับประสบการณ์ตรง จากการเล่น การแสดงละคร และจากการทำกิจกรรมนี้เป็นรูปธรรมเป็นต้น ดังนั้นการจักดำเนินงานในร้านค้าต่าง ๆ ของโรงเรียนอนุบาลซึ่งเป็นสถานศึกษาสำหรับเด็กวัย 4-6 ขวบนี้ จึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็กให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

การจักดำเนินงานในโรงเรียนอนุบาล

การดำเนินงานเพื่อจัดการศึกษาในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา เป็นเรื่องยากและละเอียดอ่อน เพราะเป็นการดำเนินงานเพื่อจัดศึกษาให้แก่เด็กที่ยังช่วยตัวเองไม่ได้ แต่อยู่ในช่วงวัยทองของชีวิตที่กำลังเรียนรู้โลกกว้างและพร้อมที่จะ

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ซึ่งชาวประมงสามารถทุกอย่างจากสิ่งแวดล้อมที่พบเห็น การดำเนินงานจัดการศึกษาในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาในคานต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

การจัดอาคารสถานที่และครุภัณฑ์

สถานที่ตั้ง โรงเรียนควรตั้งอยู่ใกล้ชุมชน ไปมาสะดวก และอากาศดี รวมทั้งควรจะมีปลอกภัย และอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีงามด้วย บริเวณโรงเรียนควรมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 90 ตารางวา สำหรับโรงเรียนอนุบาลขนาดเล็ก และเพิ่มเนื้อที่ตามจำนวนนักเรียน พื้นที่เรียบเป็นสนาม มีร่มไม้ใหญ่ ถ้ามีบ่อน้ำ หรือสระน้ำ อยู่ภายในบริเวณต้องล้อมรั้วให้ปลอดภัย มีรั้วรอบโรงเรียนปลูกไม้ดอกไม้ใบให้ร่มรื่น สวยงาม (เบญจมา แสงมณี 2528: 26) พื้นที่ภายนอกอาคารนั้นไม่มีกำหนดตายตัว ตามมาตรฐานที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการระบุเพียงว่าพื้นที่ภายนอกอาคารจะมีพื้นที่ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของที่ดินทั้งหมดของสถานศึกษาแต่อย่างไรก็ตามการจัดพื้นที่นอกรอาคาร ควรจัดไว้ให้เด็กได้ใช้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ เพราะเด็กมีความต้องการที่จะใช้พื้นที่นอกรอาคารมาก ถ้ามีปัญหาเรื่องความคับแคบของพื้นที่ก็ควรจัดวางอุปกรณ์เครื่องเล่นบางส่วน และมีบางส่วนเป็นพื้นที่ว่างแล้วจัดกลุ่มเด็กให้เล่นเป็นเวลา การจัดพื้นที่นอกรอาคารต้องจัดให้เป็นสัดส่วนมีทางเข้าออกจากอาคารได้สะดวก ควรมีสิ่งกันหรือบังขอบเขตพื้นที่ควรปลูกไม้ให้ร่มเงา และให้ความสวยงาม

การจัดสนามเด็กเล่น ตำแหน่งพื้นที่เล่นควรอยู่ทางทิศใต้ หรือตะวันออกเฉียงใต้ เพราะเป็นบริเวณที่รับแดดทั้งวันและลมพัดตลอดเวลา ควรจัดให้บางส่วนของพื้นที่เป็นบริเวณมีร่มเงา ควรมีการระบายน้ำที่ดี มีรั้ว การเลือกอุปกรณ์เครื่องเล่น ควรให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสนองประโยชน์ใช้สอยของเด็ก อุปกรณ์เครื่องเล่นกลางแจ้งควรมีคุณสมบัติช่วยให้เด็ก

1. พัฒนาความแข็งแรง ว่องไว การประสานงาน การทรงตัว และ ความกล้า
2. กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การเข้าสังคม การแข่งขัน เล่นร่วมกับ เพื่อน และเพื่อแข่งขันในการเล่นแบบยูทิสธรรมและมีน้ำใจ
3. ให้เด็กสร้างสรรค์และมีประสบการณ์มากขึ้น
4. ทำให้เด็กสนุกสนาน เพลิดเพลิน และพึงพอใจ (นิคม ทาแดง และ กมลวรรณ ลิ้มปิ่นาทร 2528 : 201-202)

นอกจากนั้น ใ้ค้ อุปกรณ์เครื่องเล่นกลางแจ้งควรมีวัสดุรองรับที่ปลอดภัย เช่น ทราย ขี้เลื่อย แผ่นยาง เมื่อเวลาเด็กเล่นอาจจะตกลงมา

อาคาร ควรเป็นชั้นเดียว ถ้าเป็นอาคารสองชั้นควรให้ชั้นบนไ้สูงประมาณ 15 ซม. อาคารควรมีระเบียง การออกแบบพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารผู้ออกแบบควร เข้าใจ ถึงจุดมุ่งหมายการศึกษา ธรรมชาติพฤติกรรมของเด็ก กิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็ก ชอบทำ ความต้องการของเด็ก ปรัชญาการศึกษาหรือแนวการปฏิบัติของสถานศึกษานั้น ๆ ภัย เช่น โรงเรียนอนุบาลเป็นสถานที่แห่งแรกที่เด็กไปเพื่อเรียนรู้โลกภายนอกเป็น ครั้งแรกของชีวิต อาจเปรียบเหมือนบ้านหลังที่ 2 ของเด็ก จึงควรมีลักษณะคาบเกี่ยว กันระหว่างบ้านกับโรงเรียน และควรมีลักษณะบ้านมากกว่าโรงเรียนเป็นต้น (บุญชู สนั่นเสียง 2528 : 162)

ห้องเรียน ขนาดของห้องเรียนกว้างมีประโยชน์มาก เด็กใช้เป็นที่รับประทานอาหาร หรือใช้เป็นห้องนอนในตอนกลางวัน ขนาดของห้องเรียน จักให้พอเหมาะกับ จำนวนเด็ก โดยประมาณ 3 ตารางเมตรต่อ 2 คน สำหรับห้องเรียนซึ่งเป็นห้องที่นักเรียน จะใช้เวลาอยู่นานที่สุดในโรงเรียน จึงค่อนข้างจะสำคัญ (นิคม ทาแดง และ กมลวรรณ ลิ้มปิ่นาทร 2528 : 164-167) ไ้กล่าวถึงการจัดห้องเรียนไว้ว่า สามารถทำได้หลาย ลักษณะ ทั้งการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์และกรรมวิธีในการจัดห้องเรียนแต่ละห้อง เพื่อให้ ความรู้สึกและสภาพแวดล้อมแตกต่างกันตามลักษณะการจัดห้อง การจัดสภาพแวดล้อม ของห้องเรียนมีผลต่อการเรียนของเด็กมาก การจัดห้องเรียนให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี

นั้น จะมีผลทำให้การศึกษาของเด็กบรรลุตามเป้าหมาย แต่ถ้าจัดสภาพแวดล้อมได้ไม่ดีเท่าที่ควร จะเกิดผลเสียแก่เด็ก เช่น เด็กจะไม่ตั้งใจเรียนและเด็กอาจจะยับยั้งการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้

เครื่องเรือน ในห้องเรียนของสถานศึกษาปฐมวัย ควรมีที่เก็บของมากพอ ที่เก็บของสำหรับเด็ก ควรสูงพอที่เด็กหยิบของได้เองอย่างปลอดภัย ชั้นวางของไม่ควร มีบานปิดเปิด ถ้ามีควรเป็นแบบที่ยกบานเปิดออกได้ เก้าอี้ของเด็กต้องแข็งแรง เก็บซ่อน กันง่าย น้ำหนักเบา ควรมีหลายขนาดความสูง ตั้งแต่ 9 นิ้ว ถึง 14 นิ้ว อาจมีเก้าอี้ นั่งสบายเทียบ ๆ และเบาะแบบต่าง ๆ กันเพื่อให้เด็กเลือกใช้ และเสริมความสนใจ ให้ห้องเรียน โต๊ะควรใช้โต๊ะที่มีความสูงขนาดต่าง กันจาก 12 นิ้ว ถึง 20 นิ้ว บางตัวใช้นั่งกับพื้น บางตัวใช้นั่งกับเก้าอี้หรือเบาะ และควรมีหลายรูปทรง เช่น โต๊ะกลมควรมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 42 นิ้ว โต๊ะเหลี่ยมเล็กขนาด 30 นิ้ว × 22 นิ้ว ขนาดใหญ่ 60 นิ้ว × 30 นิ้ว บางตัวสามารถนำมาประกอบกันเป็นโต๊ะตัวใหญ่ได้ ซึ่งจะช่วยให้ยืดหยุ่นในการจัดห้อง

ห้องนอน นิคม ทาแดง และกมลวรรณ ลิ้มปิ่นาทร(2528 : 172-174) ได้กล่าวถึงการจัดห้องนอนไว้ว่า ภายในห้องนอนควรจัดพื้นที่ให้เพียงพอแก่คนนอนอย่าง สบายไม่แออัด และมีบรรยากาศเหมือนที่บ้าน ความคุมแสง ทั้งจากภายนอกและภายใน ห้อง การจัดเตียงเด็กต้องมีทางเดินให้ครู ไปได้เก็บดูแลเด็กได้ทั่วถึง ถ้าจัดห้องเรียนเป็น ห้องนอน ควรเตรียมที่เก็บเตียงหรือเครื่องนอนด้วย ครูหรือผู้ดูแลเด็กต้องจัดเตียงและ เก็บเตียงเป็นกิจวัตรประจำวัน การจัดเตียงนั้นพื้นที่ที่จัดไว้สำหรับเด็กหนึ่งคนขึ้นอยู่กับ ขนาดของเตียง พื้นที่ทางเดินโดยรอบเตียงและระยะห่างระหว่างเตียงถึงแม้ว่า จะให้ เด็กนอนกับพื้นโดยใช้เสื่อหรือผ้าปูนอนก็ควรใช้พื้นที่ขนาดใกล้เคียงกัน ควรมีพื้นที่สำหรับ ย้ายเครื่องเรือนในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ไปไว้มุมใดมุมหนึ่งของห้องเรียนเพื่อ ที่จะทำให้ห้องมีที่ว่างพอสำหรับให้เด็กนอน การจัดที่ให้เด็กนอนควรให้มีระยะห่างระหว่าง ที่นอนเด็กไว้ให้ครู เดินดูและให้เด็กใช้เส้นทางเดินเข้า-ออกห้องนำด้วย

ห้องอาหาร หรือที่รับประทานอาหารให้จัดอย่างเหมาะสม สะอาด มีขนาดพื้นที่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และจะต้องจัดให้มีน้ำดื่ม น้ำใช้เพียงพอ ควรตั้งไว้ใกล้ครัว มีการระบายอากาศของการผ่อนคลายเป็นความสโลและน่ารื่นรมย์ขนาดของโต๊ะ อาหารและเก้าอี้ ควรได้สัดส่วนกับร่างกายเด็ก

ห้องพยาบาล ควรจะมีการจัดเตรียมไว้ในกรณีมีเด็กป่วยเกิดขึ้นในสถานศึกษา ควรตั้งอยู่ในตำแหน่งที่มีการถ่ายเทอากาศดี มีหน้าต่างเปิดออกสู่ภายนอกอาคารได้ ควรจะจัดห้องกว้าง เพื่อชจัดความรู้สึกว่าถูกกักบริเวณ ภายในห้องมีเตียงให้เด็กและมีบริเวณให้เด็กเล่นได้ พื้นจะทาสีสะอาด มีโต๊ะ และของเล่นให้เด็กได้เพลิดเพลินในขณะที่ไม่สบาย ควรอยู่ติดกับห้องน้ำ และอยู่ในบริเวณที่ใกล้ผู้ดูแลหรือห้องเรียน และควรมียาสามัญประจำบ้านและอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น เครื่องชั่งน้ำหนัก ที่วัดส่วนสูง สายวัดรอบอก กระจกใส ฝ่ามือที่นอน หมอน ปลอกหมอน ผ้าเย็บและเครื่องเวชภัณฑ์ต่าง ๆ

ห้องน้ำเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาของเด็กปฐมวัย เพราะการฝึกการใช้ห้องน้ำมีผลหลายอย่างต่อพฤติกรรมของเด็ก ฉะนั้น การออกแบบหรือการวางตำแหน่งของห้องน้ำจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ห้องน้ำควรมีลักษณะสะอาด สดชื่น มีหน้าต่างรับแสง มีช่องระบายอากาศไม่อยู่ณที่มุมอับชื้น วัสดุที่ใช้บุพื้นและผนังห้องควรเป็นวัสดุที่ทำความสะอาดง่ายและแห้งเร็ว เครื่องสุขภัณฑ์ควรได้ขนาดกัสัดส่วนร่างกายของเด็ก เพราะจะช่วยให้เด็กพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีความสม่ำเสมอและส่งเสริมความรู้สึกให้มีความมั่นใจในตนเองและมีความเป็นตัวของตัวเอง

แนวการจัดประสบการณ์ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

นอกจากการจัดอาคารสถานที่และครุภัณฑ์แล้ว ในการดำเนินงานต่าง ๆ ในโรงเรียนอนุบาลยังมีส่วนสำคัญอีกหลายด้าน ส่วนหนึ่งก็คือ แนวการจัดประสบการณ์ซึ่งนักการศึกษาตีความหมายของหลักสูตรไว้ใน 2 ลักษณะใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ

1. หลักสูตร คือ แผนในการจัดประสบการณ์ให้กับนักเรียนในชั้นเรียน เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. หลักสูตรเป็นการอธิบายถึงลักษณะของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ (ประภาพรรณ เอี่ยมสุภานิก 2518 : 512-513)

หลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์ หลักสูตรสำหรับเด็กระดับนี้ไม่ได้ใช้ชื่อว่า "หลักสูตร" แต่ใช้คำอื่นแทน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาในระดับนี้มีความแตกต่างจากระดับประถม คือ ไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ และอีกประการหนึ่งการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกันเนื่องจากหลักสูตรประถมศึกษานั้น ถือว่า เป็นการศึกษาที่มุ่งให้เด็กเรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานให้คงสภาพอ่านออกเขียนได้คิดคำนวณได้ ประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถได้ แต่ในระดับปฐมวัยนั้นเป็นการพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมครบทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้ยังเป็นการปูพื้นฐานที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาต่อไปด้วย ด้วยเหตุดังกล่าวจึงไม่ได้ใช้คำว่า "หลักสูตร" แต่มีการเรียกชื่อต่าง ๆ กันดังเช่น

1. "แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1-2 พุทธศักราช 2522" สำหรับเด็ก 4-5 ขวบ จัดทำโดยหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2. "แนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก" สำหรับเด็ก 5 ขวบเรียนเพียงปีเดียวก่อนชั้นเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จัดทำโดยหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอื่นอีกที่จัดทำหลักสูตรขึ้นใช้เป็นคนเอง แต่มีได้พิมพ์เป็นรูปเล่มและเผยแพร่ ขณะนี้หลักสูตรที่ใช้กันเป็นแนวทางอย่างแพร่หลายได้แก่ แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1, 2 และชั้นเด็กเล็กนั่นเอง (ราศี ทองสวัสดิ์ 2528 : 245) ซึ่งจากแนวการจัดประสบการณ์นี้ก็นำมาทำเป็นแผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งจะต่างจากแผนการสอนของระดับประถมศึกษาที่เห็นได้ชัดก็คือ การจัดในรูปของกิจกรรมที่ผสมผสานหลาย ๆ วิชาเข้าด้วยกัน ไม่เป็นวิชาโดด ๆ ดังเช่นระดับประถมศึกษา

โดยทั่วไปแผนการสอนจะครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้โน้ตค้นหรือแนวคิด เนื้อหา กิจกรรมอุปกรณ์ การประเมิน เนื่องจากถือกันว่าการจัดประสบการณ์แก่เด็กระดับนี้จะไม่เป็นการสอนหนังสือแต่เป็นการเตรียมความพร้อมให้จึงมักไปเรียกว่า "แผนการสอน" แต่ใช้ชื่อต่าง ๆ กันไป เช่น

1. "แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2" จัดทำโดยหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

2. "แนวการจัดกิจกรรมสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" จัดทำโดยกองพัฒนาสตรีและเด็ก กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย โดยความร่วมมือขององค์การยูนิเซฟ

เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับนี้ มุ่งให้เด็กพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน การจัดการศึกษาที่ช่วยให้บังเกิดผลดีเต็มที่ก็พบว่าต้องคำนึงถึงพัฒนาการและจิตวิทยาของเด็กวัยนี้ กล่าวคือ ควรจัดในรูปกิจกรรม เช่น การเล่น การทำงานศิลปะ ฯลฯ จะได้ผลหลาย ๆ ด้าน มิใช่มุ่งแต่การสอนเนื้อหาให้กับเด็กแต่อย่างเดียว ค่ายแห่งนี้ จึงถือว่ากิจกรรมที่ครูจะต้องทำนั้นจะไม่ใช่เป็นการสอนดังเช่น ชั้นประถมศึกษา แต่เป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

นโยบายการจัดการเรียนการสอน

นโยบายการจัดการเรียนการสอนนักกลรศึกษาได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งพอสรุปได้ว่าการเรียนการสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์หรือสภาพการณ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นผลให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญหรือทักษะ และทัศนคติ มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ดังนั้น นโยบายการจัดการเรียนการสอน ก็คือ หลักและวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวคำเนิการในการจัดประสบการณ์ สภาพการณ์กิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ ทัศนคติ มีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การจัดการศึกษาในระดับนี้ แม้มิได้อยู่ในเกณฑ์การศึกษาระดับมัธยม ซึ่ง ศีลา จายนีโยชิน (2527 : 20-27) เสนอว่า ควรจะต้องมีจุดมุ่งหมายร่วมกันเพื่อความ เป็นเอกภาพและเพื่อให้เยาวชนที่จะเข้าศึกษาต่อในระบบการศึกษาระดับมัธยมมีพื้นฐานที่ดีใกล้เคียงกัน ไม่ว่าโรงเรียนที่จัดการศึกษาจะเป็นโรงเรียนรัฐบาลหรือโรงเรียนเอกชนก็ตาม การให้การศึกษาคควรทำไปด้วยความรอบคอบ ถูกต้อง โดยได้รับการศึกษาวิจัยมาแล้ว และ

จะต้องครอบคลุม เป็นผลประโยชน์โดยตรงทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สามารถเพิ่มพูนสมรรถภาพของเด็กในค้ำต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านการเผชิญปัญหา พร้อมทั้งแก้ปัญหาโดยมีความเข้าใจแนวทางว่าแต่ละปัญหาจะแก้โดยวิธีทางใดได้บ้าง นอกจากนั้นยังมีกระบวนการที่ให้เด็กได้นึกคิดในรูปแบบต่าง ๆ อีกด้วย

นโยบายการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนอนุบาลเอกชนนั้น รัฐจะทำหน้าที่ควบคุมทางด้านคุณภาพและการดำเนินงานประการ การบริหารส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของเจ้าของโรงเรียน (ราศี ทองสวัสดิ์ 2528 : 342) ส่วนในค้ำความสำคัญของนโยบายการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษานั้น นิคม ทาแดง (2527 : 90-91) กล่าวว่า เด็กอยู่ในช่วงการสร้างบุคลิกตามอย่างตั้งไคกล่าวมาแล้ว คั้งนั้น ครูและผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เด็กอย่างมากในทุก ๆ ค้ำ อิทธิพลโดยตรงนั้นเด็กได้รับการครุมากกว่าผู้บริหาร ส่วนผู้บริหารจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูในค้ำการให้นโยบาย การส่งเสริม การอ่านวย ความสะดวกแก่การปฏิบัติงานต่าง ๆ อิทธิพลที่เด็กได้รับก็อาจมีทั้งอิทธิพลในทางที่พึงประสงค์คือ ผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีการปฐมวัยศึกษาเป็น อย่างก็จะมีผลต่อการวางแผนงาน การเตรียมครูและการจัดเตรียมสถานการณและสื่อ ที่เหมาะสมกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาก็จะให้ประสบการณ์ที่สร้างเสริมชีวิตของเด็กไปในทางที่พึงประสงค์ แต่ถ้าผู้บริหารไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยก็จะนำไปสู่การปฏิบัติตามความเคยชิน และตามความคิดเห็นส่วนตัวของครูแต่ละคน ซึ่งอาจมีทั้งเหมาะสมถูกต้องและไม่ถูกต้องประสบการณ์ที่เด็กได้รับก็จะแตกต่างกันไป แล้วแต่ความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและความสามารถของครูแต่ละคน ส่วนผู้บริหารที่มีเจตนาจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อสร้างความนิยมแก่พ่อแม่และผู้ปกครองของเด็กเท่านั้น ผู้บริหารก็จะไม่คำนึงถึงความถูกต้องตามหลักการ ทฤษฎีและธรรมชาติของเด็ก เช่น การจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อเร่งสอน หนังสือตามความนิยมเพื่อไอ้อวคของพ่อแม่และผู้ปกครอง ผู้บริหารก็จะกำหนดแผนและมอบให้ครูยึดเยี่ยคสอนเนื้อหาต่าง ๆ ให้แก่เด็กทั้ง ๆ ที่เด็กไม่มีความพร้อม ผลที่จะเกิดขึ้นกับเด็กก็คือความเกลียดชัง มองโลกในแง่ร้าย มีเจตคติ

ในทางลบต่อการเรียนและระบบโรงเรียนซึ่งเป็นผลร้ายต่อการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของเด็กอย่างยิ่ง แต่ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีความตั้งใจจริง แม้จะไม่มีความรู้ความเข้าใจที่คึกคักต่อการศึกษาปฐมวัยก็ตาม ผู้บริหารก็สามารถเสาะแสวงหาหรือร่วมมือกับคณะครูดำเนินการในทางที่ถูกต้องเหมาะสม ทลอคทั้งการให้การศึกษานะเนาะพ่อแม่และผู้ปกครองของเด็กให้มาร่วมมือในแนวทางที่ถูกต้องได้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์หรือสภาพการณ์ที่ผู้เรียนได้ใช้ทั้งกายและสมองกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ หรือทักษะ และทัศนคติ มีพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยบรรลุจุดหมายที่ครูหรือนักเรียนตั้งไว้ และทำให้นักเรียนได้สนุกสนานรื่นเริง

การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กวัย 4-6 ขวบนี้ สามารถจัดได้หลายวิธีไม่ว่าครูจะเลือกจัดด้วยวิธีใดก็ตาม สิ่งที่ต้องคำนึงก็คือ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ก็จะต้องจัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์นั่นเองหรืออาจกล่าวได้ว่าหลังจากที่เด็กได้รับประสบการณ์ตามที่ครูจัดให้แล้วนั้นก็就会产生การเรียนรู้ตามที่ครูคาดหวังไว้ และ ประภาพรรณ เอี่ยมสุภามิตร (2518 : 541) ได้เสนอวิธีการจัดประสบการณ์ 2 วิธี คือ

1. การจัดประสบการณ์โดยเริ่มจากเนื้อหาสาระในหลักสูตร
2. การจัดประสบการณ์โดยเริ่มจากกิจกรรม

การจัดประสบการณ์โดยเริ่มจากเนื้อหาสาระในหลักสูตร หมายความว่า ในหลักสูตรได้กำหนดให้เด็กเรียนเนื้อหาสาระอะไรบ้าง ครูก็เอาเนื้อหาสาระนั้นมาจัดประสบการณ์ให้เด็กเป็นเรื่อง ๆ หรือเป็นวิชา ๆ ไป ตัวอย่างเช่น หลักสูตรกำหนดให้เด็กเรียนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม ฯลฯ ครูก็จะนำเอาเนื้อหาสาระเหล่านี้มาจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก เช่น ประสบการณ์ด้านคณิตศาสตร์ ประสบการณ์

ด้านวิทยาศาสตร์ และประสบการณ์ด้านสังคม ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าตัวชื่อประสบการณ์เหมือนกับเนื้อหาสาระในหลักสูตร เช่น การจัดประสบการณ์ทางด้านภาษา จะเป็นการฝึกทักษะรวม 4 ด้านคือ ด้านการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน

การจัดประสบการณ์ทางด้านคณิตศาสตร์ เป็นการเตรียมและส่งเสริมความพร้อมในการเรียนคณิตศาสตร์ โดยจัดประสบการณ์ในด้านการสังเกต การเปรียบเทียบสิ่งของ การนับเรียงลำดับตัวเลข การทำความเข้าใจค่าของตัวเลข การจัดของเป็นหมวดหมู่และแยกเป็นหมู่ย่อย การบอกความหมายของคำว่า "มี" และ "ไม่มี"

การจัดประสบการณ์โดยเริ่มจากกิจกรรม หมายถึงการจัดให้เด็กแสดงกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นหลัก และในกิจกรรมนี้ครูก็พยายามช่วยกระตุ้นให้เด็ก ได้พัฒนาทักษะหลาย ๆ ด้านในขณะที่แสดงกิจกรรมนั้น การจัดประสบการณ์แบบนี้อาจเรียกได้ว่ามีลักษณะเป็นแบบบูรณาการ

ตัวอย่างการจัดประสบการณ์โดยเริ่มจากกิจกรรมเป็นหลักมีดังต่อไปนี้

การเล่นแห่งไม้รูปทรงต่าง ๆ แห่งไม้จันทน์เป็นส่วนสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นอย่างมาก เพราะเป็นส่วนที่จะช่วยให้ครูสามารถบูรณาการหลักสูตรได้และช่วยตอบสนองพัฒนาการของเด็กได้ทุกด้าน ในการที่เด็กเล่นกับแห่งไม้ นี้ จะไม่มีคำว่า "ถูก" หรือ "ผิด" หรือคำว่า "ดี" และ "ไม่ดี" เพราะเด็กแต่ละคนสามารถที่จะสร้างสิ่งต่าง ๆ จากแห่งไม้ตามจินตนาการของแต่ละบุคคล เช่น อาจจะสร้างเป็นสะพานลอย ถนน อาคาร รั้วบ้าน และสถานที่สำคัญต่าง ๆ เป็นต้น การเล่นแห่งไม้สามารถพัฒนาเด็กได้ทุกด้าน ทางด้านร่างกายคือ เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสระหว่างตากับมือ ทางด้านสังคม คือ การเล่นแห่งไม้เด็กมักเล่นเป็นกลุ่ม ขณะเล่นจึงสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะกัน ทางด้านอารมณ์คือ เมื่อเด็กสามารถก่อสร้างแห่งไม้เป็นรูปต่าง ๆ ความตั้งใจ แล้วตนเองก็พอใจ และผู้อื่นยังชมเชยอีกด้วย ทำให้เด็กยิ่งเกิดความเชื่อมั่น ทางด้านสติปัญญาคือ เมื่อเล่นไปก็ จะสร้างรูปต่าง ๆ ขึ้น หรือเมื่อเกิดปัญหา เช่น การซ้อนแห่งไม้แล้วล้ม เด็กก็จะแก้ปัญหา ทำให้เกิดการพัฒนาทางสติปัญญา เป็นต้น

นอกจากนั้นการเล่นแห่งไม้ยังสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาได้คือ ด้านภาษาขณะเล่นต่อไม้เด็กจะสนทนากันและได้เรียนรู้ศัพท์ด้วย เช่น ใหญ่ สูง เปลี่ยนใหม่ ข้างบน เป็นต้น

ด้านคณิตศาสตร์เด็กจะได้เรียนรู้เรื่องรูปทรง จำนวน การเปรียบเทียบ เป็นต้น ด้านสังคม เช่น สร้างบ้าน สร้างสะพานลอย ก็จะเรียนรู้ถึงประโยชน์ของบ้าน สะพานลอย และ ยังแสดงบทบาทสมมติได้ควย ด้านศิลปะ แท่งไม้สามารถนำมาสร้างสรรค์งานทางศิลปะได้ เป็นอย่างดี เช่น รูปสามเหลี่ยมมิติ เป็นต้น

จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยเริ่มจากกิจกรรมนี้จะเห็นได้ชัดเจนว่า เกี่ยวข้องกับการเล่นอย่างเข้มข้นที่สุด ดังที่ เลซา ปิยะอัจฉริยะ (2524: 18) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นกับการเรียนว่า การเล่นมีความสัมพันธ์กับการเรียนอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เพราะการเล่นจะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสตอบสนองความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ของตนเอง ซึ่งจะนำเด็กไปสู่การค้นพบและเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และสิ่งรอบตัว โดยไม่ต้องมีใครสอน การเล่นทำให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นอิสระสนุกสนาน เพลิดเพลิน และพร้อมที่จะกระทำกิจกรรมซ้ำ เมื่อเกิดความพึงพอใจและสนใจ โดยไม่ต้องมีสิ่งอื่น ๆ มากระตุ้น ไม่ว่าจะเป็นการให้รางวัลหรือการทำโทษ ทั้งเด็กยังอาจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ให้เกิดความใหม่อยู่เสมอได้ ซึ่งไม่เพียงแค่ว่าจะกลัวอะไรเกิดขึ้นแต่มีความมุ่งหมาย มีความคิดริเริ่ม การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเช่นนี้เป็นการแสดงความก้าวหน้าในระดับสติปัญญา และความคิดของเด็ก

ซึ่งได้มีผู้เสนอความคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนอีกหลายท่านคือ

ลัคคา นิลมณี ได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมในระดับอนุบาล เป็นห้องเรียน แบบศูนย์การเรียนรู้ โดยแบ่งเป็นมุมกิจกรรมต่าง ๆ 11 มุมคือ ศูนย์หนังสือ ศูนย์ตุ๊กตา ศูนย์บล็อก ศูนย์ดนตรี โต๊ะธรรมชาติศึกษา โต๊ะเครื่องเล่นแบบสัมผัส โต๊ะปั้น โต๊ะฉีกหรือตัด หรือพับ หรือม้วนและประกะกระดาษ โต๊ะวาดรูปด้วยดินสอสีเทียน โต๊ะกิจกรรม พิเศษ ขาหยั่งกระดานดำ 2 หน้าสำหรับวาดรูประบายสีน้ำ-พู่กัน นอกจากกิจกรรมในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้แล้ว ลัคคา ยังได้เสนอแนะกิจกรรมการเล่นอื่น ๆ อีก เช่น การเล่นกับนิ้วมือ (Finger Play) การเล่นกลางแจ้ง (Out door play) เกม (games) เพลง การแสดงออกทางการสร้างสรรค์โดยทางภาษาและเรื่องนิทาน การเล่นสมมติ โน้ตบทบาทของการเรียนแบบ เป็นต้น ซึ่งการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ของ ลัคคา นิลมณี นี้ได้มีกระบวนการในการเข้าสู่ศูนย์การเรียนรู้อย่างชัดเจน มีการวัดผลประเมินผลทุกชั้นตอน อย่างถูกต้อง และ สมใจ ทิพย์ชัยเมธา (2528 : 555-571) ยังได้

เสนอการจัดมุมความสนใจ ซึ่งหมายถึง การจัดแหล่งรวมสื่อต่าง ๆ ไว้เป็นหมู่ พวกกลุ่ม เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้เลือกเล่นตามความสนใจโดยสามารถจัดมุมความสนใจนอกห้องเรียน หรือมุมความสนใจในห้องเรียนก็ได้ โดยแบ่งมุมความสนใจออกตามลักษณะของกิจกรรมที่เด็กทำเป็น 3 ประเภทคือ

1. มุมความสนใจเลียนแบบชีวิต เช่น มุมทำครัว มุมรับแขก มุมหมอ มุมพยาบาล เป็นต้น
2. มุมความสนใจที่เด็กทำกิจกรรมโดยอิสระ เช่น มุมเล่นกับน้ำ มุมหนังสือ มุมวาดรูป มุมเล่นกับทราย มุมพลาสติกสร้างสรรค์ เป็นต้น
3. มุมความสนใจเพื่อสร้างเสริมความรู้ที่เหมาะสมกับวัย เช่น มุมสัตว์เลี้ยง มุมสวนครัว มุมเกมการศึกษา มุมร้านค้า เป็นต้น

โดยการจัดมุมจะต้องคำนึงถึง การดึงดูดความสนใจเด็กความสะดวกในการทำกิจกรรม ความเป็นระเบียบสวยงาม สถานที่เก็บ ความปลอดภัย ซึ่งลักษณะของมุมที่ดีจะต้องจัดตั้งในที่ที่เหมาะสม มีสิ่งของครบชุดและมีจำนวนเพียงพอกับเด็ก และสอดคล้องกับบทเรียน

สื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนระดับปฐมวัยนั้น หมายถึง เครื่องมือทุกชนิดที่ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตัวอย่างเช่น คนพิช สัตว์ วัตถุสิ่งของต่าง ๆ เป็นต้น สื่อสำหรับการศึกษาระดับนี้ แบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ตามลักษณะการใช้งานได้ดังนี้

1. สื่อสำหรับเตรียมการสอนของครู สื่อประเภทนี้จัดทำมาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจหลักสูตร วิธีสอน กิจกรรมตลอดจนความเข้าใจในตัวเด็ก สื่อประเภทนี้ก็ได้แก่ คู่มือครู หนังสือ เทป ภาพยนตร์ เป็นต้น สื่อประเภทนี้บางอย่างสถานศึกษาอาจจัดหาโดยการซื้อ เช่น เทป(แถบเสียง) เทปวีดีโอ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ แต่บางอย่างก็อาจผลิตได้เองเช่นกัน เช่น การจัดทำคู่มือ เช่น การรวบรวมเนื้อหาสำหรับครูใช้ประกอบการสอนต่อไป

2. สื่อสำหรับประกอบบทเรียน ในการสอนเด็กเล็กนั้น การจะเร้าให้เด็กมีความสนใจในสิ่งที่ครูจะสอนนั้น การใช้สื่อเข้าช่วยก็จะทำให้บทเรียนมีชีวิตชีวน่าสนใจยิ่งขึ้นด้วย เช่น ครูสอนเรื่องวันลอยกระทง ครูก็นำเอากระทงมาให้เด็กได้ดูเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน หรือหากเป็นการเรียนถึงชีวิตของกบ ครูอาจนำลูกก๊อออกมาให้เด็กได้เลี้ยงจนกว่ามันจะเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ หางก็จะค่อย ๆ หดเข้าไปจนกลายเป็นกบที่สมบูรณ์ขึ้นมาอยู่เหนือน้ำได้ สื่อประเภทนี้อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1) สื่อที่โตมาโดยการจัดหา เช่น สิ่งที่มีตามธรรมชาติ เช่น พืช สัตว์ ไม้ เหล็ก หิน ดิน หวาย เป็นต้น

(2) สื่อที่โตมาโดยการประดิษฐ์ อาจเป็นหุ่นประเภทต่าง ๆ เช่น ตุ๊กตา ผ้า ตุ๊กตา พลาสติก หุ่นฉุงกระดาษ เกมการศึกษา เป็นต้น (ราศี ทองสวัสดิ์ 2528: 347)

3. สื่อสำหรับจัดสภาพแวดล้อมให้เด็ก ที่เล่นที่จัดให้กับเด็กปฐมวัยนั้นมีความสำคัญ หากจัดได้เหมาะสมก็จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สื่อเหล่านี้อาจโตมา 2 ทางคือ โดยการจัดหาทางหนึ่ง และโดยการผลิตอีกทางหนึ่ง

ลักษณะของสื่อหรือเครื่องเล่นที่คั้น (เกษลดา มานะจุติ 2529: 64-65) มีความเห็นว่าจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. เหมาะกับวัยและโครงสร้างเฉพาะวัยของเด็ก
2. มั่นคง ทนทาน แข็งแรงไม่แตกสลายง่าย
3. ไม่มีส่วนของสารมีพิษเจือปน เช่น สี ความแหลมต้องปลอดภัยต่อสุขภาพของเด็ก
4. ประกอบขึ้นง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ประหยัดเวลาในการทำและการเล่น
5. เร้าใจ ส่งเสริมให้เด็กอยากรู้อยากเห็นอยู่เสมอ
6. ส่งเสริมประสบการณ์ชีวิตเพื่อช่วยการพัฒนาในเด็ก
7. เพิ่มประสิทธิภาพทางทักษะและความสามารถเฉพาะวัย
8. สร้างเสริมความสนใจและทัศนคติที่ดีแก่ผู้เล่น
9. ส่งเสริมประสบการณ์ร่วมในหมู่เด็กด้วยกัน
10. เข้าใจและเล่นได้ไม่ยาก

11. ช่วยเพิ่มพูนความรู้หลายด้านในเวลาอันสั้น
12. ช่วยให้เด็กจกจำบทเรียนและประสบการณ์ได้นานขึ้น
13. มีข้อบกพร่องน้อยและยากแก่การบุบสลาย มีการสาธิตและการทดลองก่อนการใช้เสมอ

นอกจากนี้ที่ไต่ถามมาแล้วข้างต้นหนังสือก็ถือว่าเป็นสื่อหรือเป็นโสภณวัตถุที่สำคัญในการเรียนการสอนระดับอนุบาลประการหนึ่งก็ด้วย เพราะว่าหนังสือสำหรับเด็กระดับนี้จะทำหน้าที่เป็นสื่อ ดังนี้ คือ

1. เป็นสื่อถ่ายทอดวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เด็กได้พบเห็นในหนังสือ เช่น การแต่งกาย การเคารพขนบธรรมเนียมไทย และศิลปวิทยาการต่าง ๆ ฯลฯ เป็นต้น
2. หนังสือเป็นสื่อให้ข้อสนเทศเกี่ยวกับความรู้ต่าง ๆ ที่เด็กต้องการ เช่น เรื่องธรรมชาติศึกษา เรื่องสัตว์ ฯลฯ เป็นต้น
3. หนังสือเป็นสื่อที่จะก่อให้เกิดพัฒนาการทางภาษา ทั้งการพูด การฟัง และการเขียน อันจะเป็นรากฐานสำคัญในการเรียนรู้สิ่งอื่นต่อไป
4. หนังสือเป็นสื่อสนองความต้องการ ทั้งในด้านความรัก ความอบอุ่น ความเพลิดเพลิน ทำให้เกิดพัฒนาการทางอารมณ์ จากเรื่องราวที่เด็กอ่าน เด็กจะพบกับลักษณะตัวละครหรือเรื่องราวที่สนองความต้องการของเด็ก (รัฐจวน อินทรกำแหง อ้างถึงใน ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ 2516: 4)

หนังสือเด็กส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือภาพซึ่งชาลอตต์ เฮส ฮัค และ คอริส ยัง คูณ (Chalottes Huck & Dorus Voung Kuhn) ให้คำจำกัดความหนังสือภาพไว้ว่า

หนังสือภาพเป็นหนังสือที่มีภาพอันจะแบ่งแยกออกจากคำบรรยายมิได้ ทั้งภาพและคำบรรยายนั้นหลอมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อผู้อ่านเข้าใจได้ ต่างจากหนังสือประกอบภาพ (Illustrated Book) ซึ่งมีรูปภาพเป็นส่วนประกอบเนื้อหาเท่านั้น ถึงแม้ว่าภาพจะเสริมการแปลความหมาย แต่มีใช้สิ่งจำเป็นในการเข้าใจเนื้อหาสาระของหนังสือนั้นเหมือนหนังสือภาพ (ชาลอตต์ เฮส ฮัค และ คอริส ยัง คูณ อ้างถึงใน สุปรียา โคจรสวัสดิ์ 2522: 44)

หนังสือภาพนั้น แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. หนังสือภาพที่ให้ความรู้ เช่น หนังสือหัดอ่านเบื้องต้น พวกหนังสือ
 ก.ไก่ หนังสือฉบับจำนวน หนังสือสำหรับเด็กเริ่มอ่าน มุ่งสอนมนต์ศันต่าง ๆ เช่น ฤดูกาล
 ธรรมชาติศึกษา ชีวิตประวัติ การท่องเที่ยว เป็นต้น

2. หนังสือภาพที่ให้ความบันเทิง เป็นหนังสือที่แต่งขึ้นเพื่อความบันเทิง นิทาน
 เทพประติกรรม วรรณกรรมเก่า ๆ เรื่องตลกขบขัน สัตว์ เป็นต้น

หนังสืออ่านสำหรับเด็กเล็กที่มีคุณภาพที่ดี เหมาะสมกับเด็กระดับอนุบาลมีอยู่
 หลายชนิด เป็นคัมภีร์ว่า หนังสือภาพ หนังสือนิทานประกอบภาพ หนังสือให้ความรู้ประกอบภาพ
 ตลอดจนหนังสือแบบเรียนเบื้องต้น ฯลฯ เป็นต้น หนังสือในแต่ละชนิดนี้จะมีคุณค่าในทางการ
 ศึกษา ก่อให้เกิดความเจริญงอกงาม ก็คือเมื่อได้จัดทำขึ้นถูกต้องตามความเหมาะสมกับความ
 สนใจของเด็กและตามวุฒิภาวะของเด็กด้วย คุณสมบัติที่สำคัญที่จะต้องพิจารณาในการจัดทำ
 หนังสือสำหรับเด็กเล็ก นอกจากในด้านเกี่ยวกับรูปเล่ม ขนาด เนื้อเรื่องสาระสำคัญ วิธีเสนอ
 เรื่อง และสำนวนภาษาที่ไพเราะแล้ว ในด้านเกี่ยวกับภาพประกอบก็เป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่ง
 ประการหนึ่งที่จะต้องพิจารณาเพื่อให้หนังสือได้สนองวัตถุประสงค์ทางการศึกษาได้เต็มที่
 (รัฐจวน อินทรกำแหง อ้างถึงใน ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ 2516: 5)

การวัดและประเมินผล

การประเมินผลสำหรับเด็กปฐมวัย หมายความว่า การประเมินว่าเด็กมีความ
 พร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเพียงใด จุดมุ่งหมายของการประเมิน
 ผลมี 2 ประการคือ

1. การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน (Formative Evaluation)
 คือการประเมินหลังจากเรียนจบไปตอนหนึ่งหรือหน่วยหนึ่ง หรือในระหว่างภาคการศึกษา หรือ
 ปลายภาคการศึกษา แต่ละภาค ยกเว้นภาคเรียนสุดท้าย เมื่อพบว่าเด็กคนใดบกพร่องครูก็จะ
 ปรับปรุงการเรียนการสอน ควรให้เด็กรู้ผลการประเมินด้วยเพื่อเขาจะได้รู้ความก้าวหน้าใน
 การเรียนรู้ของเขาด้วย โดยมีไ้มุ่งจะเป็นการตัดสินว่าเด็กพร้อมหรือไม่พร้อม แต่มุ่งเพื่อให้
 ครูปรับปรุงการเรียนการสอน

2. การประเมินผลเพื่อสรุปผลการเรียนการสอน (Summative Evaluation) การ
 ประเมินจะครอบคลุมพฤติกรรมที่สำคัญ ๆ ในแต่ละจุดประสงค์ โดยจะประเมินตอนปลายปีของ

อนุบาลปีที่ 2 เท่านั้น เพื่อประเมินผลว่าเด็กมีความพร้อมที่จะขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หรือไม่ (สมใจ ทิพย์ชัยเมฆา และ พิศเพลิน เขียวหวาน 2527: 752-755)

ส่วนขั้นตอนในการประเมินผล มี 4 ขั้นตอนคือ

1. การวางแผนการประเมินผล
2. เลือกรูปแบบเครื่องมือในการประเมินผล
3. วิธีการในการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนหรือประเมินผล

เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนหรือประเมินผลเพื่อคัดเลือกว่าพร้อมที่จะขึ้นเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หรือยัง

4. การรายงานผล

ส่วนการวัดผลนั้น ราชี ทองสวัสดิ์ (2528: 351) กล่าวว่า เป็นการวัดเพื่อพิจารณาการจับประสบการณ์ให้แก่เด็กนั้น เด็กได้บรรลุเป้าหมายไปเพียงใดมิใช่จะเป็นการวัดเพื่อคัดเลือกว่าเด็กหรือตก การวัดอาจทำได้หลาย ๆ วิธี เช่น แนวจับประสบการณ์ชั้นอนุบาล และแนวการจับประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก ได้กำหนดให้ไว้หลาย ๆ วิธีประกอบกันคือ

1. การสังเกต สังเกตเด็กขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นรายบุคคล เพื่อจะได้ทราบพัฒนาการของเด็ก เมื่อสังเกตพบว่ามีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่บันทึกแล้วแก้ไขต่อไป
2. การสนทนา การสนทนากับเด็กก็เพื่อจะได้ทราบพัฒนาการทางด้านภาษา ตลอดจนความคิดของเด็กว่า เด็กทำได้ดี เพียงใด ควรแก้ไขอย่างไร
3. การตรวจผลงาน ผลงานที่จะนำมาตรวจก็ได้แก่ ผลงานศิลปะที่เด็กทำแล้วนำมาจัดเป็นกลุ่มตามอันดับคุณภาพของงาน ควรมี 3-5 อันดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง อ่อน อ่อนมาก
4. การใช้ข้อสอบปากเปล่า โดยที่ครูจะต้องเตรียมคำถามที่จะใช้ถามไว้ให้พร้อมแล้วนำมาจัดอันดับคุณภาพ
5. การใช้ข้อทดสอบ ข้อทดสอบที่จะนำมาใช้นี้จะต้องมีคุณภาพเหมาะสมกับเด็ก ภาพชัดเจน เนื้อหาตรงกับวัตถุประสงค์ที่สอน

ควรวัดผลด้วยวิธีใดนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมแต่เสนอแนะว่า ควรใช้วิธีสังเกต สนทนา และตรวจผลงานให้มากที่สุด ข้อทดสอบควรใช้น้อยที่สุด นอกจากนี้

ราศี ทองสวัสดิ์ ยังเสนอแนะเกณฑ์การจัดน้ำหนักในการวัดผลไว้ดังนี้

ตารางที่ 1 วิธีวัดผล ตามเกณฑ์การจัดน้ำหนัก จำแนกตามชั้นและภาคเรียน

วิธีวัดผล	เกณฑ์การจัดน้ำหนัก			
	ชั้นอนุบาลปีที่ 1		ชั้นอนุบาลปีที่ 2	
	ภาคที่ 1	ภาคที่ 2	ภาคที่ 1	ภาคที่ 2
1. การสังเกต	50 %	40 %	40 %	40 %
2. การสนทนา	40 %	30 %	30 %	30 %
3. การตรวจผลงาน	10 %	15 %	10 %	10 %
4. การไขข้อสงสัยปากเปล่า	-	10 %	10 %	10 %
5. การไขข้อสงสัย	-	5 %	10 %	10 %
รวม	100 %	100 %	100 %	100 %

การนิเทศการสอน

การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามทุกอย่างของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ที่จะช่วยพัฒนาครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้รู้จักปรับปรุงวิธีการสอนให้ดีขึ้น รวมทั้งปรับปรุงวัตถุประสงค์การศึกษา เนื้อหาวิชา วิธีสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน สำหรับผู้ที่มีหน้าที่ในการนิเทศนั้น ราศี ทองสวัสดิ์ (2528: 356) กล่าวว่า ผู้มีหน้าที่นิเทศโดยตรง คือ ศึกษานิเทศก์ของกรมต่าง ๆ ที่จัดการศึกษาระดับนี้ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ก็มีศึกษานิเทศก์ระดับจังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ รับผิดชอบช่วยโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนก็มีศึกษานิเทศก์ กรมพัฒนาชุมชนก็มีผู้ทำหน้าที่นี้เช่นเดียวกัน แต่เรียกชื่อแตกต่างกันออกไปเป็นพัฒนานิเทศก์ บุคคลต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้จะทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำให้พัฒนาด้านวิชาการ ศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ ความชำนาญคืออาจช่วยโรงเรียนวางแผน หรือโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนได้ด้วย นอกจากนี้อาจช่วยพัฒนาหลักสูตรโดยการสร้างคู่มือประกอบในกรณีที่ครูยังไม่เข้าใจวิธีสอนก็อาจช่วยสาธิตการสอนให้ดูได้

ปัจจุบันแม้จะมีศึกษานิเทศก์ของหน่วยงานต่าง ๆ ก็จริงอยู่ แต่สำหรับการศึกษาระดับปฐมวัยที่ค่อนข้างจะลำบากที่จะหาผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการศึกษาระดับนี้ได้เพียงพอ จึงได้มีปัญหาว่าศึกษานิเทศก์ส่วนหนึ่งไม่อาจทำหน้าที่นี้เทศทางวิชาการได้ คงทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานเท่านั้น เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ การจัดการศึกษาระดับนี้ในโรงเรียนเอกชนมีลักษณะของการดำเนินงานด้านธุรกิจ อีกทั้งโรงเรียนอนุบาลเอกชนจำนวนมากมายในกรุงเทพมหานคร จึงมีผลให้เกิดการแข่งขันในด้านการจัดดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน จึงต้องดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนของตน

การนิเทศภายใน หมายถึง การนิเทศอยู่ในโรงเรียนโดยผู้บริหารโรงเรียนหรือบุคลากรในโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้การจัดประสบการณ์บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ยิ่งขึ้น ก่อนอื่นผู้บริหารก็จำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์ก่อนว่างานวิชาการระดับนี้มีปัญหาหรือไม่ หากมีมีในเรื่องใดบ้าง ปัญหานั้น ๆ ควรจะแก้ในวิธีใดบ้าง เช่น เชิญวิทยากรมาจากภายนอก ผู้บริหารแก้ปัญหาเหล่านั้นเอง หรืออาจโดยการส่งครูออกไปรับการอบรม สัมมนา ศึกษาน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์แก่ครู การนิเทศการเรียนการสอนนี้มีกิจกรรมในการนิเทศหลายกิจกรรมด้วยกัน ซึ่งกิจกรรมในการนิเทศนี้ น้อมศรี เทและคณะ (2528: 37-45) ได้กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายสำคัญของการนิเทศการเรียนการสอนก็เพื่อที่จะช่วยปรับปรุงการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน ผู้นิเทศจะทำงานกับครูในเรื่องเกี่ยวกับเนื้อหา วิธีการสอน วัสดุอุปกรณ์การสอน การวัดผล ตลอดจนปัญหาการเรียนการสอนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตามที่ต้องการ วิธีการในการนิเทศเพื่อช่วยเหลือครูนิเทศควรติดตามโอกาสและความเหมาะสม กิจกรรมการนิเทศเหล่านี้ ได้แก่

1. การประชุมเพื่อปรุมนิเทศครูหรือผู้ปกครอง เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งสร้างทัศนคติที่ดีและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ด้านต่าง ๆ ด้วย

2. การประชุมกลุ่ม อาจจะจัดเป็นกลุ่มย่อย หรือกลุ่มใหญ่ก็ได้ ตามความเหมาะสมของเรื่องที่จะประชุม

การประชุมกลุ่มนี้จัดเป็นวิธีการในปรับปรุงการเรียนการสอนที่ได้ผล

วิธีหนึ่ง หลักสำคัญในการจัด มีดังนี้

1. การประชุมควรมีความมุ่งหมายที่แน่นอนและเป็นที่ยอมรับในหมู่สมาชิก
2. ควรใ้กว้างแผนการประชุมไว้เป็นอย่างดีทั้งในเนื้อหาและวิธีการ
3. ควรสร้างเจตคติที่ดีในเรื่องคุณค่าที่จะได้รับจากการประชุม
4. เรื่องที่ประชุมเกี่ยวข้องโดยตรงกับโครงการ หรือการเรียนการสอนที่ปฏิบัติอยู่
5. ควรมีผู้นำการประชุมที่ดี และที่เหมาะสม
6. เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นด้วย
7. ควรมีการสรุปและวางแผนที่จะปฏิบัติต่อไป
8. มีการติดตามผลจากการประชุมด้วย

3. การอบรมสัมมนา เป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการเรียนการสอน และนิยมจัดกันมากเมื่อมีปัญหาในทางปฏิบัติ หรือต้องการจะเน้นเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ เช่น พัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน การสร้างสื่อการสอนสำหรับเด็กเล็ก การประเมินผลการเรียน ฯลฯ การอบรมสัมมนาไม่ได้มุ่งแต่เพียงให้ครูมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเท่านั้น การอบรมยังมุ่งสร้างความสัมพันธ์อันดีให้แก่ครูด้วย นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ครูมีความกระตือรือร้นในการทำงาน และแสวงหาความก้าวหน้าใหม่

4. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นวิธีการฝึกอบรมระหว่างทำงานที่ดีที่สุดในแบบหนึ่ง โดยที่ผู้เข้าประชุมได้ลงมือปฏิบัติงานแก้ปัญหา หรือศึกษาค้นคว้ากันเป็นกลุ่มย่อย แทนการนั่งฟังแต่อย่างเดียว ผลของการประชุมปฏิบัติการจะได้เป็นผลงาน หรือคำตอบต่อปัญหา โดยที่สมาชิกได้มีส่วนร่วมด้วย และอาจขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ และเป็นวิทยากรให้

5. การพบปะสนทนา เป็นการนิเทศรายบุคคลอย่างหนึ่ง จุดประสงค์สำคัญคือ
  1. สสำรวจความต้องการของครู
  2. กระตุ้นให้ครูปรับปรุงการสอน
  3. แนะนำครู

4. ศึกษาปัญหาของครู
5. ประเมินผลการสอนของครู

การพบปะสนทนากันนี้ ผู้นิเทศอาจจะวางแผนในการไปพบปะกับครูเอง หรือเกิดจากความต้องการของครูที่จะขอคำแนะนำจากผู้นิเทศ

สำหรับการนิเทศภายในโรงเรียนเองนั้น ผู้บริหารโรงเรียน คือ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ ฝ่ายวิชาการ หรือครูวิชาการซึ่งทำหน้าที่ผู้นิเทศ ควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีเวลาพบปะสนทนา ปรีกษา เกี่ยวกับการเรียนการสอนได้อย่างสะดวกและควรสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเองให้มาก เพื่อครูจะได้มีความสบายใจที่จะเข้ามาพบเพื่อปรีกษา หรือขอความเห็น ความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อย หรือเรื่องที่สำคัญกับงานในหน้าที่ หรือแม้แต่เรื่องส่วนตัวของครู

6. การสังเกตการสอน ในการไปสังเกตการสอนของครูในห้องเรียนนั้น ผู้นิเทศควรจะได้ทำความเข้าใจกับครูก่อนในเรื่องจุดประสงค์ของการไปสังเกต กำหนดเวลาและวางแผนการสอนร่วมกับครู เพื่อให้ครูเกิดความมั่นใจ ทั้งนี้เพื่อสร้างเจตคติที่ดีในการนิเทศให้แก่ครู และผู้นิเทศเองก็จะต้องคำนึงถึงมารยาทและข้อควรปฏิบัติในการไปสังเกตชั้นเรียน คือ

1. ไปตรงตามเวลาที่นัดหมายไว้
2. ทักทายครูอย่างเงียบ ๆ และเข้าไปนั่งในที่ ๆ สามารถสังเกต ทั้งครูและนักเรียนได้อย่างชัดเจน ไม่นั่งในที่ ๆ จะก่อให้เกิดความสนใจเป็นพิเศษ
3. ไม่ทำให้ทั้งครูและนักเรียนมีภาวะตึงเครียด
4. กำหนดวิธีรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตไว้ล่วงหน้า และลงมือสังเกตและบันทึกข้อมูลไว้ โดยอาจใช้ข้อมูลจากการนิเทศครั้งก่อน ๆ ประกอบการพิจารณาด้วย
5. ถ้าครูไม่เชิญ ไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการสอนของครู ยกเว้นจะเป็นประโยชน์อย่างมาก หรือจำเป็นจริง ๆ
6. เมื่อจะออกจากชั้นเรียน ควรออกไปเงียบ ๆ และไม่ทำให้เป็นที่สนใจ
7. พบปะครูเมื่อจบการสอนแล้ว ให้กำลังใจครูเมื่อพบข้อดีต่าง ๆ ที่

ครูปฏิบัติตามถึงสิ่งที่ครูคิดว่าเป็นปัญหาในการสอน แล้วจึงอธิบายชี้แจงสิ่งที่ผู้สังเกตเห็นว่า ควรจะต้องปรับปรุง สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ให้ครูมีความรู้สึก ว่า สิ่งที่ตนปฏิบัติอยู่นั้นดีแล้ว แต่ ถ้าได้ปรับปรุงแก้ไขในบางจุด ก็จะทำให้การสอนของตนนั้นสมบูรณ์ที่สุด ผู้สังเกตมีหน้าที่ให้ กำลังใจ มีใช้ผู้จับผิด บางครั้งผู้สังเกตจำเป็นต้องมีการติ สิ่งที่ครูทำ ก็ควรได้ให้คำแนะนำ หรือขอเสนอแนะแก่ครูด้วย

7. การจักสาธิตการสอน การให้ครูมีโอกาสได้สังเกตการสอนของครูคนอื่น ๆ ซึ่งอาจให้ไปสังเกตการสอนของครูโรงเรียนอื่น จัดตั้งศูนย์สาธิตชั้น จัดครูที่ชำนาญมาสาธิต การสอนให้ดู หรือการไปสังเกตการสอนของครูชั้นอื่น ทั้งนี้เพื่อให้ครูได้เห็นและเรียนรู้วิธี สอน การใช้อุปกรณ์ และกระบวนการที่ดีของผู้อื่น เพื่อจะได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมตน

8. การศึกษานอกสถานที่ ผู้สังเกตอาจจักพาครูปฏิบัติการในโครงการไปศึกษา นอกสถานที่ เพื่อให้ครูเห็นวิธีจัดการเรียนการสอนในลักษณะต่าง ๆ หรือโรงเรียนที่มีชั้น อนุบาล ที่มีผลงานดีเด่น และเป็นที่ยอมรับทั่วไป เพื่อได้เป็นวิธีการทั้งทางด้านการบริหาร และ การจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูมีความคิดริเริ่ม มีการเปรียบเทียบ และนำแนวความคิดที่ได้มาปรับปรุงการเรียนการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพ เกิดความ กระตือรือร้นที่จะทำงานต่อไป นอกจากนี้ยังมีส่วนในการสร้างความมั่นใจให้แก่ครูอีกด้วย

9. การบรรยายหรือปาฐกถา คือ การเชิญบุคคลต่าง ๆ ที่เป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ มาบรรยายพิเศษเป็นครั้งคราว เกี่ยวกับเรื่องที่เป็นปัญหา หรือเรื่องที่สมาชิกส่วนใหญ่สนใจ เช่น กลวิธีการสอนแผนใหม่ การจัดกิจกรรมบางประเภท การใช้อุปกรณ์ที่ดัดแปลงจากวัสดุ เหลือใช้ เป็นต้น

10. การสร้างแบบเรียนหรือเอกสารประกอบการสอน คู่มือครู ชุดการสอน การจัดทำเอกสารที่กล่าวถึงนี้ปัจจุบันเป็นประโยชน์และช่วยครูผู้สอนได้มาก เพราะครูทั้งหลายมีภาระมากไม่สามารถจะค้นคว้า ทำสื่อการสอนได้ด้วยตนเองหมดทุกอย่าง ฉะนั้น หากผู้สังเกตมีโอกาสนช่วยได้ ก็นับว่าได้นิเทศตรงจุด ตรงปัญหา

องค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน

องค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อสภาพการจัดการเรียนของโรงเรียนที่จัด การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ได้แก่

1. บุคลิกภาพ

ในแง่จิตวิทยาพัฒนาการวัยที่การศึกษาอบรมมีผลลึกซึ้งแน่นแฟ้นต่อบุคลิกภาพ และความรู้สึกนึกคิดที่สุด คือ วัยแรกเกิดถึง 5 ขวบ ประสบการณ์ใด ๆ ทั้งในทางที่ปรารถนา และไม่ปรารถนาในช่วงอายุนี้อาจฝังแน่นเป็นรากฐานวัยต่าง ๆ มา การให้การศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็กในวัยต้นจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก สังคมทั่วไปทุกแห่งทั้งในอดีต และปัจจุบันยังมีได้ให้ความเอาใจใส่ต่อประสบการณ์และการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้มากมายนักด้วยถือกันตามสามัญสำนึกว่าเด็กยังไม่รู้ประสีประสา การเลี้ยงดูและอบรมก็แล้วแต่บิดามารดา และสิ่งแวดล้อมในเยาว์วัยและชักจูงโน้มน้าวไป แต่ในสังคมที่ก้าวหน้าไปไกลแล้วได้มีการเอาใจใส่การศึกษาอบรมของเด็กวัยนี้มากขึ้นทุกที วัยต่อ ๆ มา สิ่งที่ผ่านเข้ามาให้เรียนรู้เป็นประสบการณ์ แม้จะสำคัญแต่ก็เป็นรองวัยต้น เมื่อใดที่ความจริงข้อนี้เป็นที่ยอมรับกันมากขึ้นก็พอจะหวังได้ว่า จะมีการให้การศึกษาอบรมแก่เด็กวัยนี้ดียิ่งขึ้น จากข้อความนี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กวัยเรียน นั่นคือ บิดามารดา ญาติผู้ใหญ่ คนเลี้ยง และท้ายที่สุด ครู หรือผู้ดูแลเด็กในโรงเรียนอนุบาลนั่นเอง (จันทร์วรรณ เทวรักษ์ 2527: 29-30) ซึ่งเรื่องนี้ ราศี ทองสวัสดิ์ (2527: 670-673) ได้กล่าวเสริมว่า ดังนั้นผู้ที่ช่วยให้การศึกษาแก่เด็กระดับนี้เป็นไปแบบไหน ผลจะบังเกิดอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลที่แวดล้อมอยู่ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนช่วยส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในทุก ๆ ด้านให้แก่เด็ก ผู้บริหารโรงเรียนระดับต่าง ๆ ย่อมมีความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อมแก่เด็กปฐมวัย การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนจะเป็นอย่างไรย่อมขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ในหลักการจัดการศึกษาคั้งที่มักจะมีผู้กล่าวเสมอว่า เมื่อก้าวเข้าไปในโรงเรียนอนุบาลก็จะบอกได้ทันทีว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความสนใจทางด้านการปฐมวัยศึกษาหรือไม่ ในทำนองเดียวกันเพียงแค่มองเข้าไปในห้องเรียนอนุบาล ลักษณะการจัดโต๊ะเก้าอี้จะบอกได้ทันทีว่า การให้การศึกษาแก่เด็กเป็นไปในลักษณะเตรียมความพร้อมหรือสอนหนังสือแบบประถมศึกษา ดังนั้นการจัดการศึกษาให้เป็นประโยชน์กับเด็กปฐมวัยเต็มขั้นนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาก็น่าจะได้เป็นผู้

ที่มีความรู้ความเข้าใจหลักการจัดปฐมวัยศึกษาพอสมควร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาก็น่าจะมีคุณลักษณะที่ช่วยจัดสภาพแวดล้อมของ เด็กดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจหลักการจัดปฐมวัยศึกษา
2. สามารถพิจารณาตัวผู้เข้าทำงานได้เหมาะสม
3. เป็นผู้เฝ้าหาความรู้อยู่เสมอ
4. เป็นผู้ที่ใจกว้างไม่หวงวิชา

1.2 ครู

ครูในระดับปฐมวัยในที่นี้หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ซึ่งรวมทั้งผู้ที่มีวุฒิครูทางด้านการศึกษา วุฒಿಯ่างอื่น ตลอดจนผู้ที่ไม่มีความรู้ทางครูแต่ทำหน้าที่อย่างเดียวกัน อาจใช้ชื่อเรียกต่างออกไปเช่น ผู้ดูแลเด็กซึ่งในที่นี้จะรวมเรียกว่า ครูปฐมวัย ครูปฐมวัยที่จะช่วยส่งเสริมสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น น่าจะมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. ควรจบการศึกษาทางด้านการศึกษา หรือควรผ่านการอบรมจนมีความรู้ความเข้าใจหลักการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นอย่างดี
2. มีความรู้ความเข้าใจขอบข่ายเนื้อหาของมวลประสบการณ์สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตซึ่งรวมทั้งภาษาและคณิตศาสตร์เป็นอย่างดี
3. มีความรู้ความเข้าใจความสำคัญของการเล่นต่อการเรียนรู้ของเด็กในวัย 3-6 ขวบเป็นอย่างดี และสามารถจัดวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ถูกต้องเหมาะสม
4. ทุ่มเทบาทของครูที่จะปฏิบัติต่อเด็กว่ามีเพียงใจ
5. ฉับไวต่อการที่จะนำเหตุการณ์หรือวัสดุอุปกรณ์ที่พบเห็นในขณะใดขณะหนึ่ง เข้ามาให้เด็กได้เรียนรู้
6. มีบุคลิกภาพ นิสัยใจคอเหมาะที่จะอยู่กับเด็กเล็ก ๆ มีวาจาไพเราะอ่อนหวานเป็นแบบอย่างแก่เด็กได้

1.3 พี่เลี้ยง

พี่เลี้ยงซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยครูมีส่วนส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนส่วนมากจะมีผู้ทำหน้าที่ผู้ช่วยครูด้วย เนื่องจากปริมาณของเด็กที่ห้องเรียนสูง ครูไม่อาจทำหน้าที่ตามลำพังได้เต็มที่ พี่เลี้ยงจึงเป็นบุคคลหนึ่งที่จะช่วยเตรียมงานได้ เช่น โดยเริ่มตั้งแต่การเตรียมผสมสีน้ำให้ตั้งแต่เช้า หากวันไหนจะ

มีการวาดภาพด้วยนิ้วมือที่เลี้ยงก็อาจทำหน้าที่ในการ เคี้ยวแป้งไว้ให้ตลอดจนเตรียมวัสดุอื่น ๆ ให้ หากมีเวลาว่างในตอนบ่ายก็อาจช่วยเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เช่น การฉนักรกระดาษสำหรับทำเกมการศึกษา เมื่อเลิกเรียนแล้วก็จะเป็นผู้ที่ช่วยทำความสะอาด เครื่องเล่น ที่วางของ ตลอดจนทำความสะอาดและซักห้องเรียนให้สะอาดเรียบร้อย ดูแลต้นไม้ที่ประดับห้อง เช่น เค็มน้ำแจกันไม้ใบประเภทพลูด่าง หรือไม้ในร่มอื่น ๆ ให้เจริญงอกงาม คอยลึคใบที่เหลืองออกทิ้ง การซักห้องให้เรียบร้อยน่าอยู่นี้จะเป็นผลดีต่อเด็กเพราะในวันรุ่งขึ้นเมื่อเด็กมาโรงเรียนเด็กจะเริ่มค้นวันใหม่ด้วยความสดชื่นได้พบกับสภาพแวดล้อมที่สดชื่นมีระเบียบเป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดีแก่เด็ก

การจัดผู้เข้าทำหน้าที่ที่เลี้ยงจึงต้องพิจารณาจัดผู้ที่มีความละเอียดอ่อน รักเด็กเพราะจะต้องคอยช่วยเหลือเด็กยามจำเป็นด้วย จะต้องเป็นคนที่รักความสะอาด เพราะจะเท่ากับเป็นการส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีแก่เด็กด้วย

1.4 ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองมีส่วนช่วยส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีแก่เด็กด้วย ในสถานศึกษาของเด็กปฐมวัยทุกประเภทจะจัดการศึกษาแก่เด็กในลักษณะโดยอ้อมขึ้นอยู่กับผู้ปกครองไม่น้อย หากผู้ปกครองประสงค์จะให้บุตรหลานของตนได้อ่านออกเขียนได้เป็นสิ่งสำคัญ และมองเห็นการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กในลักษณะการเตรียมความพร้อมซึ่งก็จะต้องมีกิจกรรมการเล่นร่วมอยู่มาก เป็นเรื่องไร้สาระก็จะเป็นอุปสรรคอันใหญ่หลวงต่อการพัฒนาเด็ก ในทางตรงกันข้ามหากผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจมองเห็นประโยชน์ที่เด็กจะได้รับครบทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ก็จะเป็นก้าวใหญ่ของการส่งเสริมให้โรงเรียนได้จัดสภาพแวดล้อมที่ดีและถูกต้องแก่เด็ก

ผู้ปกครองบางคนให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเป็นอย่างดี เช่น เห็นการแสวงหาทุนของครูว่าน่าจะได้มีฉากสวย ๆ ประกอบด้วยและตนเองก็มีฝีมืออยู่ก็จัดทำจากمامอบให้กับทางชั้น บางรายไปเที่ยวทะเลเห็นร้านค้าสะสมเปลือกหอยตั้งชายถื่นก็นึกถึงมหาวิทยาลัยในชั้นเรียนของลูกเห็นว่าถ้าซื้อแล้วมอบให้ชั้นเรียนก็จะช่วยให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้มากขึ้น

กึ่งนั้นผู้ปกครองจึงเป็นบุคคลสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมที่จะช่วยพัฒนา
การเรียนรู้ของเด็ก

2. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

วิลส์ และ สเตจแมน(Wills and Stegeman) ให้ความเห็นว่า การจัดการศึกษาภาคบังคับจะประสบผลสำเร็จได้ จะต้องมี การส่งเสริมและสร้างความสัมพันธ์ รวมทั้งความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียนด้วย (Wills and Stegeman) อ้างถึงใน เยาวลักษณ์ จินคานุกุล 2523: 15) ซึ่งความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับ อนันต์ รอคแจ่ม ที่ว่า เด็กจะใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนเพียงหนึ่งในสามของเวลาในครอบครัว เท่านั้น หากปล่อยให้เป็นการกระทำที่ของครูแต่เพียงฝ่ายเดียว เด็กอาจจะพลาดโอกาสในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลตามวัย หรืออาจจะพัฒนาได้ช้ากว่าที่ควรจะเป็น หรือไม่ก็เท่ากับทางบ้านและโรงเรียนร่วมมือกัน นอกจากนั้น ละเมียด สุวรรณอักษร กล่าถึง ความสำคัญของผู้ปกครองว่า ผู้ปกครองเป็นทั้งครูคนแรกและคนสุดท้าย เป็นครูที่สำคัญที่สุดของเด็ก เข้าใจพื้นฐานอันแท้จริงและปัญหาต่าง ๆ ทั้งทางกายและอารมณ์ของเด็ก (ละเมียด สุวรรณอักษร 2514: 12) และ ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2521: 21) กล่าวว่า

"ผู้ปกครองนั้นเป็นบุคคลซึ่งจะได้รับผลการเล่าเรียนของเด็กในโรงเรียน ถึงแม้จะไม่มีความรับผิดชอบในกิจการของโรงเรียนก็ตามก็ตาม แต่ผลของการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนมักจะตกไปอยู่กับผู้ปกครอง เพราะฉะนั้นผู้ปกครองจึงเป็นผู้รับผิดชอบและรับผิดชอบต่อ กิจการของโรงเรียนในชั้นสุดท้าย"

จากข้อความข้างต้นแสดงว่า นักการศึกษาต่างกล่าวสนับสนุนความคิดให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการศึกษาในโรงเรียนร่วมกับผู้บริหารและคณะครู เพราะการแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ของบ้านและโรงเรียนโดยให้ผู้ปกครองมีหน้าที่ดูแลเด็กให้มีความสะอาดมีสุขภาพพลานามัยดี ส่วนโรงเรียนเป็นฝ่ายให้เขาเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการนั้นนับว่าไม่เป็นผลดีต่อการดำเนินงานของโรงเรียนเพียงพอ ควรเปลี่ยนแนวคิดใหม่ให้ทั้งสองฝ่ายส่งเสริมและสนับสนุนในบทบาทและหน้าที่ซึ่งกันและกัน โดยที่ผู้ปกครองจะต้องยอมรับว่า การจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เพื่อพัฒนาเด็กให้เป็นไปในทางที่พึงประสงค์ได้ ในเวลาเดียวกันผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูจะต้อง

ยอมรับสิทธิของผู้ปกครองในการให้ข้อเสนอแนะทางการศึกษาและเป้าหมายในอนาคตของเด็กในปกครองของตน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครูในโรงเรียนอนุบาลนั้น ทั้งบ้านและโรงเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการให้การศึกษารอบร้อมและเลี้ยงดูเด็ก ถ้าขาดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ไม่อาจทำงานนี้ให้สำเร็จได้ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง จึงมีผลต่อเด็กอย่างมาก ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญดังนี้

1. เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ปกครองและครูในเรื่องตัวเด็ก การเยี่ยมโรงเรียน โรงเรียนควรมีโครงการปฐมนิเทศก่อนที่เด็กจะเข้าเรียนและเมื่อระยะแรก ๆ ที่เด็กเข้าเรียนใหม่ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองอยู่ที่โรงเรียนได้ เพื่อจะได้ทราบว่าเด็กสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้เพียงใด การเยี่ยมโรงเรียนครั้งแรกลักษณะทางโรงเรียน ควรมีการวางแผนอย่างรัดกุม และควรมีการวางแผนหรือประชุมให้ผู้ปกครองรับทราบแนวทางและวิธีปฏิบัติร่วมกัน

2. การพูดคุยทางโทรศัพท์ เป็นวิธีที่สะดวก รวดเร็วที่สุด เช่น เด็กเกิดเจ็บป่วยที่โรงเรียน ทางโรงเรียนก็โทรศัพท์ไปแจ้งให้ทราบ

3. การประชุมอย่างมีแผนการ ครูจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจว่าทำไมต้องประชุมพบปะกัน การพบปะกันนี้มีจุดมุ่งหมายอย่างไร ประกอบกับผลงานวิจัยของ โครทธี แอด คอค(Dorothy L. Dod) ซึ่งศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ได้แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบที่สนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนขึ้นอยู่กับทัศนคติหรือความรู้สึกที่เขาจะมีต่อกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น กิจกรรมใดที่ทุกฝ่ายมีความรู้ความเข้าใจและพึงพอใจต่อกันค่าที่ได้รับ จะให้ความร่วมมือด้วยดี ส่วนกิจกรรมใดไม่เป็นที่พึงพอใจจะไม่ให้ความร่วมมือ(Dorothy L. Dod อ้างถึงใน ไพฑูรย์ หอหุน 2526: 8) โรงเรียนจึงควรคำนึงในเรื่องนี้อย่างรอบคอบ

โรงเรียนอนุบาลมีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก ๆ การที่จะให้เด็กพัฒนาทุกด้านและมีลักษณะนิสัยที่ดีนั้นจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองด้วย การอบรมเลี้ยงดูจะเป็นผลสมบูรณ์ ผู้ปกครองต้องเข้าใจหลักการที่โรงเรียนปฏิบัติต่อเด็ก และควรร่วมมือกับโรงเรียนในการแก้ไขสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม ส่งเสริมให้เด็กกระทำในสิ่งที่ควร ผู้ปกครองและโรงเรียนจะต้องปรึกษาหารือและคิดคอกันอยู่เสมอ ครูของเด็กควรได้

เยี่ยมเยียนเด็กที่บ้านเพื่อทราบพฤติกรรมทางบ้าน ผู้ปกครองควรร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน โรงเรียนควรจัดการประชุมชี้แจงระเบียบและจุดมุ่งหมายของโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบอาจจัดบรรยายความรู้เกี่ยวกับเด็กบางโอกาส ทั้งจัดสวัสดิการให้แก่เด็กและผู้ปกครองด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน

จันทร์วรรณ เทวรักษ์ (2526: 47) ได้ศึกษาเรื่อง "อิทธิพลของการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์และเกมทางการศึกษาในวัย 4-6 ขวบ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษา" โดยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนการสอนเด็กอนุบาล 2 และ 3 ซึ่งมีอายุระหว่าง 4-6 ขวบ ในโรงเรียนอนุบาลที่สอนโดยเน้นกิจกรรมฝึกความพร้อม ซึ่งมีกิจกรรมสร้างสรรค์และเกมทางการศึกษารวมอยู่ด้วยกับโรงเรียนที่สอนโดยเน้นการอ่านเขียนหนังสือและเรียนเลข โดยศึกษาในภาคปลายเป็นเวลา 1 ภาคเรียน และไต่ถามคำถามสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มนี้ในการเรียนวิชาภาษาไทย และคณิตศาสตร์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในภาคต้น ตลอดจนภาคเรียนพบว่า นักเรียนกลุ่มแรกมีค่าเฉลี่ยในวิชาภาษาไทยและคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ 2

วาสิ ปรงสิงห์ ได้ศึกษารูปแบบกิจกรรมการศึกษาที่จัดในชั้นอนุบาลในโรงเรียน 3 ประเภทตามสังกัด คือ โรงเรียนอนุบาลและสถานรับเลี้ยงเด็กในสังกัดรัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสังกัดมูลนิธิและสมาคมต่าง ๆ โดยการสังเกตกิจกรรมในห้องเรียนและการใช้แบบสอบถามความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนทั้ง 3 สังกัด จัดกิจกรรมในหมวดการเล่นเครื่องเล่นสัมผัสมากที่สุด รองลงมาเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการเล่นสมมติ กิจกรรมการออกกำลังกาย และที่น้อยที่สุดเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการเล่นเกมต่าง ๆ

2. ครูส่วนใหญ่ทั้ง 3 ประการมีความเห็นว่าสภาพโรงเรียนเท่าที่เป็นอยู่ในด้านนโยบาย บุคลากร ตลอดจนการดูแลอยู่ในสภาพที่พอใช้ได้ แต่ควรมีการปรับปรุงบ้างในด้านอาคารสถานที่และบริการต่าง ๆ

3. ผู้ปกครองของเด็กในโรงเรียนทั้ง 3 ประเภท มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดในโรงเรียน 30 กิจกรรม ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าถ้าเด็กได้ฝึกความพร้อมแล้วจะมีพัฒนาการต่าง ๆ ได้จริง และผู้ปกครองต้องการให้เด็กทำกิจกรรมทุกชนิดยกเว้นกิจกรรมเล่นกับทราย และกิจกรรมฝึกทักษะคณิตศาสตร์คำนวณการคูณและการหาร

4. ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีเกณฑ์ในการเลือกโรงเรียนให้เด็กดังนี้ คือ เลือกโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้านหรือที่ทำงาน มีอาคารสถานที่สะอาด สวยงาม ปลอดภัย มีห้องเป็นสัดส่วน เก็บค่าเล่าเรียนเป็นรายภาค และครูมีประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษาระดับอนุบาลมาแล้ว

ชัยยุทธ์ บุญยสวัสดิ์ (2515: บทคัดย่อ) ได้สร้างแบบทดสอบความพร้อมในการอ่านด้วยความสามารถจำแนกด้วยสายตาของเด็กก่อนเข้าโรงเรียน ทำการทดลองกับนักเรียนระดับอนุบาลในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน อายุระหว่าง 3 ปีครึ่ง ถึง 5 ปีครึ่ง แบ่งแบบทดสอบเป็น 5 ภาค คือ

1. วัตถุประสงค์และความเข้าใจศัพท์
2. วัตถุประสงค์หาสิ่งที่ขาดหายไป
3. วัตถุประสงค์แยกความเหมือน
4. วัตถุประสงค์แยกความต่าง
5. วัตถุประสงค์เชื่อมโยงความคิด

ผลการวิจัยพบว่า ได้แบบทดสอบความพร้อมที่มีคุณภาพในการจำแนก 100 ข้อ มีระดับความยากระหว่าง .14 ถึง .94 อ่านาจำแนกระหว่าง .20 ถึง .80 และค่าความเชื่อถือของแบบทดสอบเป็น .80

พวงน้อย ศรีกลานนท์ (2515: 58-61) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการฝึกความพร้อมทางการอ่านในด้านความรู้ ความแตกต่างทางสายตา โดยใช้สไลด์ในระดับอนุบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อคุณผลของการฝึกให้เห็นความแตกต่างของภาพ โดยใช้ภาพนิ่งทดสอบความพร้อมในการรับรู้เพื่อการอ่าน และความสัมพันธ์ระหว่างความ

สามารถในการแยกภาพต่าง ๆ กับผลสัมฤทธิ์ในการอ่าน ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กอนุบาลปีที่ 2 อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 120 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละเท่า ๆ กัน ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อน และหลังทำการทดลอง ภาพนิ่งที่ใช้ทำการทดลองมีขนาด 2" x 2" จำนวน 66 ภาพ แบ่งเป็น 3 ชุด คือ ชุดง่าย ชุดยากขึ้น และชุดยากมาก ให้กลุ่มทดลองได้ดูภาพนึ่งครั้งละ 16 ครั้ง ใน 8 สัปดาห์ เด็กกลุ่มทดลองสามารถเห็นความแตกต่างของภาพได้มากกว่ากลุ่มควบคุม และเด็กกลุ่มทดลองแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเห็นความแตกต่างของภาพ กับความสามารถในการอ่านที่วัดจากแบบทดสอบการเติมประโยค

เชวาน์ประภา ทิพย์สุนทรพงษ์ (2514: 90-93) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสามารถระหว่างความพร้อมในการเรียนอ่าน และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของความพร้อมในการเรียนอ่านด้านการจำแนกความแตกต่างของเสียง การรู้ความหมายของศัพท์ ความเข้าใจในการฟังและการใช้สายตาและกล้ามเนื้อมือให้สัมพันธ์กันจะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่างกัน และความพร้อมในการเรียนอ่านด้านการใช้สายตาและกล้ามเนื้อให้สัมพันธ์กัน แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรรณิการ์ สัจกุล (2518: บทคัดย่อ) ได้สร้างแบบฝึกหัดคัดลายมือสำหรับเด็กเริ่มเรียน ผลการศึกษาพบว่า แบบฝึกหัดคัดลายมือแนวใหม่ที่สร้างขึ้น เหมาะสมกับเด็กแล้ว แต่ยังคงปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องบ้าง ดังนี้

1. แบบฝึกมีน้อยไป ควรเพิ่มบรรทัดให้มากกว่านี้
2. การให้ลูกศรบอกทิศทางของอักษร ย ช ฌ ฉ ฎ ฏ ฐ ซึ่ง เป็นตัวอักษรที่เขียนยาก ควรให้ชัดเจนกว่านี้
3. การเรียงลำดับตัวอักษรจากง่ายไปหายาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ย ช ฉ ควรจะอยู่ในช่วงหลัง ๆ
4. ภาพประกอบแบบฝึกบางภาพมีขนาดเล็ก และละเอียดมากเกินไป ไม่สะดวกแก่การระบายสี

ทวี สุรเมธี (2521: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความพร้อมในการอ่านของเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดชุมพร จากเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดชุมพร จำนวน 382 คน โดยใช้แบบทดสอบวัดความพร้อมในการอ่าน ซึ่งประกอบด้วยความสามารถ 7 ด้าน ผลการศึกษาพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่มีสภาพครอบครัวแตกต่างกันในค่านาซีฟ และระดับการศึกษาของบิดามารดา จำนวนพี่น้องและอันคัมการเกิดของเด็ก รายได้ของครอบครัว การใช้สื่อมวลชน ตลอดจนที่ตั้งของครอบครัว มีความพร้อมในการอ่านต่างกัน

เพ็ญจันทร์ สุนทรจารย์ (2524: 85-86) ได้ศึกษาเรื่องความสามารถในการพูดของเด็กวัยเรียน โดยใช้ตัวอย่างประชากรเป็นเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี รวม 60 คน เป็นนักเรียนชายและหญิงจำนวนเท่า ๆ กัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาพ 5 ภาพ เป็นเรื่องเกี่ยวกับครอบครัวและอาหาร สัตว์เลี้ยง สถานที่สำคัญในชุมชน ศาสนาและการคมนาคม พบว่า (1) เด็กชายและเด็กหญิงมีความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ และการพูดเป็นประโยคไม่แตกต่างกัน และ (2) สัมพันธภาพระหว่างการรู้จักคำศัพท์ และการพูดเป็นประโยคของเด็กก่อนวัยเรียนมีค่าเท่ากับ .39

รสสุคนธ์ มกรมณี (2521: บทคัดย่อ) "การสร้างชุดการสอนเพื่อช่วยผู้ปกครองเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์แก่เด็กก่อนเข้าโรงเรียน" นำไปทดลองกับกลุ่มผู้ปกครองเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร 30 คน ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอน 2 ชุด สำหรับผู้ปกครองศึกษาค้นคว้าเอง และชุดการสอนสำหรับผู้ปกครองใช้สอนเด็กนั้น มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ได้ และมีความเห็นว่า นอกจากชุดการสอนนี้จะเป็นการให้การศึกษาจากระบบแก่ผู้ปกครองได้เข้าใจ วิธีการสอนแล้วยังเป็นการกระตุ้นผู้ปกครองให้สนใจช่วยเหลือบุตรหลานของตนในการฝึกความพร้อมอีกด้วย

รัชกา สุตรา (2519: บทคัดย่อ) ได้สร้างแบบทดสอบความพร้อมทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 4.5-5.5 ปี ผลคือ ได้แบบทดสอบความพร้อมทางคณิตศาสตร์จำนวน 44 ข้อ มีระดับความยากระหว่าง 30% ถึง 94% อ่านาจจำแนก .01-.82 นับว่าเป็นผลงานที่มีประโยชน์ต่อผู้สอนคณิตศาสตร์ระดับชั้นอนุบาลมาก

บุษบัน สุนทรสารทูล (2520: บทคัดย่อ) "การสร้างชุดการสอนวิชา คณิตศาสตร์สำหรับห้อง เรียนแบบศูนย์การเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2" โดยนำไปใช้กับกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นเด็กเล็กของโรงเรียนประสาทศิลา จำนวน 30 คน ผลการ วิจัยพบว่า การเรียนแบบศูนย์การเรียน มีประโยชน์มากเพราะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ แสดงความคิดเห็น ได้ฝึกการตัดสินใจ ช่วยในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเพิ่ม- พูนความรับผิดชอบแก่เด็กมากขึ้น ทำให้สามารถศึกษาเด็กเป็นรายบุคคลได้สะดวกยิ่งขึ้น อุปกรณ์ไม่คองลงทุนมาก เพราะการสอนระดับอนุบาลมีลักษณะเป็นกิจกรรมอยู่แล้ว หน้าที่ของครูเพียงแค่วางรวมให้เป็นหน่วยการสอนที่เหมาะสมเท่านั้น

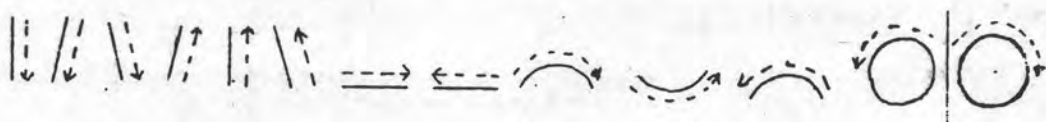
ไพบลีย์ อุบันโน (2522: บทคัดย่อ) "การสร้างชุดการสอนความพร้อม ทางสติปัญญาสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง การฝึกความคิดเชิงเหตุผลในการจำแนกประเภท" โดยทดลองใช้กับนักเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร 2 กลุ่ม จำนวน 60 คน ผลการวิจัย พบว่า ชุดการสอนชุดนี้มีประสิทธิภาพสามารถช่วยพัฒนาความพร้อมทางสติปัญญาของเด็ก ปฐมวัยได้สูงขึ้น และจากการใช้แบบสอบถามพบว่า ครูอนุบาล 60 คน พอใจ และเห็น คุณค่าของชุดการสอนที่สร้างขึ้น

เลขา ปิยะอัจริยะ (2524: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง "ผลของ ประสบการณ์การเล่นที่มีต่อการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย" โดยตั้งจุดมุ่งหมายไว้ 2 ประการคือ เพื่อศึกษาผลของประสบการณ์การเล่นที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหา ของเด็กปฐมวัย เพื่อวิเคราะห์แบบ และลักษณะการเล่นแก้ปัญหาของเด็กเหล่านั้น เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย อุปกรณ์ของเล่น 2 ชุด เป็นชุดสัตว์ และชุดรถ ซึ่งออกแบบโดย เนลสันและซาวาดา (Nelson and Sawada, 1975) ปัญหา 4 ปัญหาที่ ให้เด็กแก้ไขโดยเล่นของเล่นทั้ง 2 ชุด เป็นปัญหาทางคณิตศาสตร์ คือการแบ่งด้วยวิธี วัค และวิธีแยกโดยศึกษาจากเด็กอนุบาลอายุเฉลี่ย 5-8 ปี ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มๆ ละ 20 คน คือ กลุ่มเล่นแบบอิสระ กลุ่มเล่นโดยมีผู้ชี้แนะ ไร่่าและขยายความคิด ความสนใจ และกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยทดสอบเด็กทีละคน ผลการทดลองพบว่า

ประสบการณ์การเล่นที่ให้กับเด็ก ไม่มีผลทำให้ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็ก 3 กลุ่มแตกต่างกัน แบบและลักษณะของพฤติกรรมการเล่นแก้ปัญหาของเด็กคือ การเล่นโดยใช้เวลาน้อยมีพฤติกรรมการเล่นแก้ปัญหาในลำดับขั้นที่สูง และการเล่นโดยใช้เวลามากขึ้น และมีพฤติกรรมการเล่นแก้ปัญหาอยู่ในลำดับขั้นปานกลางหรือเบื้องต้น ลำดับขั้นพฤติกรรมการเล่น และเวลาที่เด็กใช้ในการแก้ปัญหามีส่วนเป็นเครื่องชี้บ่งความสำเร็จของเด็ก เด็กใช้เวลาในการแก้ปัญหาแต่ละปัญหาย่าง เป็นอิสระต่อกัน และเด็กส่วนใหญ่ได้เชื่อมโยงความสามารถและทักษะที่ใช้ในการแก้ปัญหานี้ไปสู่ การแก้ปัญหานี้

เลขา ปิยะอัจฉริยะ ได้เสนอแนะถึงการนำผลการวิจัยไปใช้ในการเรียน การสอนว่า การเป็นไปโดยที่ครูไม่ควรคาดหวังว่า เด็กจะใช้เวลาในการทำงานหรือแก้ ปัญหาแต่ละอย่างเท่ากัน แต่ควรมีตารางเรียนที่ยืดหยุ่นตามความต้องการของเด็กแต่ละคน และครูควรเป็นผู้หมั่นสังเกตเด็กอย่างใกล้ชิด คอยกระตุ้นให้กำลังใจ อำนวยความสะดวก แก่เด็ก เพื่อเด็กจะได้ทำงานสำเร็จตามระดับที่ควร เป็นตามความสามารถและความพร้อม ของตน

พูนสุข บุญสวัสดิ์ (2513: 46-47) ได้วิจัยเรื่อง "ลีลาการเขียนอักษร ไทยสำหรับเด็กเริ่มเรียน" ในปี พ.ศ. 2513 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อจะศึกษาเส้นที่ เด็กจำเป็นต้องฝึกหัดเขียนก่อนเรียนเขียนอักษรไทย ลักษณะของเส้นรวมทั้งเวลาที่ ใช้ในการเขียนเส้นของเด็กชายและเด็กหญิง รวมทั้งการเรียงลำดับเส้นจากง่ายไปหา ยากตามลำดับวุฒิภาวะของเด็ก ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กอนุบาล ที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี และมีเวลาเรียนโดยเฉลี่ย 133 วัน รวมทั้งสิ้น 100 คน แบ่งเป็นเพศชาย 50 คน และเพศหญิง 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ตัว อักษรไทยแบบต่าง ๆ และแบบทดสอบจับเวลาในการเขียนเส้นของเด็ก ผลของการ วิจัยพบว่า เส้นที่เด็กจำเป็นต้องฝึกหัดเขียนก่อนเรียนเขียนอักษรไทยมีทั้งหมด 13 เส้น ลักษณะของเส้นรวมทั้งช่วงเวลาที่ใช้ในการเขียนของเด็กชายและเด็กหญิงไม่ต่างกัน ลำดับเส้นที่เขียนจากง่ายไปหายาก หรือใช้เวลาในการเขียนจากน้อยไปหามาก คือ

วรรณิ โสมประยูร (2514: 43-44) ได้ศึกษาเรื่อง ความยากง่ายในการเขียนพยัญชนะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตนำทิพย์ และโรงเรียนคาราคาม จำนวน 60 คน โดยใช้แบบทดสอบวัดเวลาที่ใช้ในการเขียนพยัญชนะไทย พบว่า ความยากง่ายในการเขียนพยัญชนะไทย ขึ้นอยู่กับลีลาของเส้นที่ประกอบเป็นตัวนั้น ๆ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

กลุ่มง่าย ได้แก่

ง จ, ว ร ช, บ ป ษ

กลุ่มปานกลาง ได้แก่

ก ถ ภ, ผ ฝ ย พ ฟ พ, ค ต ท ศ, ช ซ ฌ, น ม ฆ ฌ,
ท ท ฑ, ล ส, อ ฮ

กลุ่มยาก ได้แก่

ญ ฌ ฌ ฌ, ฎ ฐ ฏ

ประภา โชติบุตร (2517: 47) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบแบบคัดลายมือตัวพยัญชนะไทยที่เหมาะสมสำหรับเด็กเริ่มเรียน การวิจัยนี้เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเขียนตัวพยัญชนะไทยแบบตัวมนกับตัวเหลี่ยม ว่าแบบใดเหมาะสมสำหรับเด็กเริ่มเรียน คือ เด็กสามารถเขียนได้สวยและเร็วด้วย ผู้วิจัยได้เลือกแบบพยัญชนะไทยซึ่งเขียนง่ายไปหายากตามลำดับ 7 ตัว คือ จ ว ถ ก ล อ และ ฎ ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. เด็กเริ่มเรียนเขียนพยัญชนะไทยทั้ง 7 ตัว ของแบบตัวเหลี่ยมได้สวยเหมือนแบบมากกว่าตัวมน
2. เด็กเริ่มเรียนเขียน ถ และ ก แบบตัวมนเร็วกว่าตัวเหลี่ยม ส่วนการเขียน จ ว ล อ และ ฎ ทั้ง 2 แบบมีความเร็วไม่ต่างกัน

สรุปได้ว่า เด็กเริ่มเรียนจะเขียนแบบตัวเหลี่ยมได้สวยเหมือนแบบมากกว่าตัวมน และค่อนข้างจะง่ายกว่าตัวมน เนื่องจากพยัญชนะไทยแบบตัวเหลี่ยมประกอบด้วยเส้นตรง และเส้นเฉียงมาก รวมทั้งมีจังหวะหยุดที่แน่นอน ซึ่งต่างจากแบบตัวมนที่ประกอบด้วยเส้นโค้งมาก

โฉมศรี อิศรางกูร ณ อยุธยา (2520: 67) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ค่า
กริยาไทยของนักเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ตัวอย่างประชากรที่อายุ
4-5 ปี จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้คือ ภาพขนาด 4×6 นิ้ว จำนวน 150
ภาพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสามารถในการ
รับรู้ค่ากริยาไม่แตกต่างกัน

จินตนา เนียมเปียบ (2521: 81) ได้ศึกษาเรื่อง พัฒนาการทางภาษา
คำส่วนวนถ้อยคำและความซับซ้อนของประโยค ของเด็กก่อนวัยเรียนจากเด็กในเขต
จังหวัดพิษณุโลก และสุโขทัย จังหวัดละ 2 อำเภอ เด็กชาย 62 คน เด็กหญิง 58 คน
โดยใช้แบบสอบถามมิตา มารคา รูปภาพ และเทปบันทึกเสียง ผลการศึกษาพบว่า เด็ก
ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง มีความสามารถในการศึกษาดี และมีอาชีพ
รับราชการ และค้าขาย และมีขนาดของครอบครัวเล็ก มีพัฒนาการทางคำภาษาทั้ง
2 ด้านดีกว่าเด็กที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีความสามารถที่มีการศึกษา
ต่ำ ตลอดจนมีความสามารถที่มีอาชีพอื่น และมีขนาดของครอบครัวใหญ่ เด็กที่มีอายุมาก
เด็กหญิง และเด็กที่อยู่ในเมือง มีพัฒนาการทางภาษาทั้ง 2 ด้านดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อย
เป็นเด็กชาย และเด็กที่อยู่ในชนบท ตามลำดับ

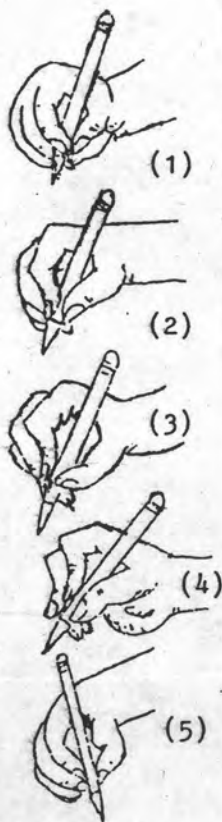
จันทิกา ลิมปิเจริญ (2524: 86-89) ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถในการ
การรู้จักค่าและเข้าใจค่าของนักเรียนอนุบาลในจังหวัดภูเก็ต ตัวอย่างประชากร คือ
นักเรียนอนุบาลในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 100 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 3
ขวบ 6 เดือน - 4 ขวบ 4 เดือน, 4 ขวบ 6 เดือน, 5 ขวบ 5 เดือน, 5 ขวบ
6 เดือน - 6 ขวบ 5 เดือน เก็บข้อมูลโดยใช้การถามประกอบภาพที่ละภาพ พร้อมทั้ง
บันทึกเสียงของนักเรียนทุกคนเป็นรายคน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการรู้จัก และเข้าใจค่าของนักเรียนอนุบาลจะเพิ่มขึ้น
ตามลำดับอายุ นักเรียนอนุบาลมีความสามารถในการรู้จักค่ามากกว่าความสามารถใน
การเข้าใจค่า
2. ความสามารถในการรู้จักค่าของนักเรียนทั้ง 3 กลุ่มแตกต่างกัน
3. ความสามารถในการเข้าใจค่าของนักเรียนทั้ง 3 กลุ่มแตกต่างกัน

4. ความสามารถในการรู้จักค่าของนักเรียน กลุ่ม 1 และ 3 สัมพันธ์กับความสามารถในการเข้าใจค่า ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 แต่ความสามารถทั้ง 2 ด้านของนักเรียนกลุ่ม 2 ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปรียา บุญวาทิน (2522: 76-77) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างลายมือกับท่าจับดินสอของเด็ก ผลการวิจัยพบว่า

1. ลักษณะการจับดินสอของเด็กเริ่มเรียนมี 5 แบบ คือ

แบบที่ 1 จับดินสอถูกแบบ ใช้นิ้วหัวแม่มือ และ นิ้วชี้จับดินสอ ใช้นิ้วกลางวางอยู่ปลายนิ้วกลาง ส่วนนิ้ววงและนิ้วก้อยอยู่ที่โคนนิ้วกลาง เพื่อเป็นที่พักมือ จุดจับดินสอห่างจากปลายดินสอ ประมาณ 1 นิ้ว ไม่เกร็งนิ้วและมือขณะเขียน

แบบที่ 2 จับดินสอไม่ถูกแบบ วางดินสอไว้บนนิ้วกลางแต่เกร็งนิ้วเวลาเขียน

แบบที่ 3 จับดินสอไม่ถูกแบบ วางดินสอไว้บนนิ้วกลางเกร็งเฉพาะนิ้วชี้

แบบที่ 4 จับดินสอไม่ถูกแบบ วางดินสอไว้บนนิ้ววง เกร็งนิ้วชี้กับนิ้วกลาง

แบบที่ 5 จับดินสอไม่ถูกแบบ ชู姆 3 นิ้ว ไม่วางดินสอไว้บนนิ้วใดเลย

นอกจากนี้แล้วเด็กยังจับดินสอลักษณะแปลก ๆ ที่ไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นแบบใด

2. ครูอนุบาลส่วนใหญ่ยอมรับว่าท่าจับดินสอของเด็กมีอิทธิพลต่อคุณภาพในการเขียนของเด็ก และเข้าใจว่า สาเหตุที่เด็กจับดินสอไม่ถูกต้องเกิดจากได้รับการสอนที่ผิด ๆ และเกิดความเคยชินในการจับดินสอแบบนั้น ๆ

3. ความสวดยเหมือนแบบ คุณภาพการเขียนของเด็กที่จับดินสอถูกแบบ กลุ่มที่ 1 กับเด็กที่จับดินสอไม่ถูกแบบกลุ่มที่ 2 เพียงคู่เดียวเท่านั้นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 กลุ่มอื่น ๆ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน และค่าเฉลี่ยความสวดยเหมือนแบบของกลุ่มที่ 2 มีมากกว่ากลุ่มที่ 1 ส่วนความเร็วในการเขียนของเด็กที่จับดินสอทั้ง 5 แบบไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

เทมพลิน(Templin 1957: 145-146) ได้ศึกษาทักษะทางภาษาในค่านต่าง ๆ ของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีอายุระหว่าง 3-8 ปี จำนวน 400 คน ผลปรากฏว่าเด็กหญิงมีแนวโน้มที่จะได้คะแนนทดสอบกว่าชายเพียงเล็กน้อย

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดดำเนินงานของโรงเรียน

จากงานวิจัยของศุภลักษณ์ วสันติวงศ์ (2515: บทคัดย่อ) ในการเปรียบเทียบการจัดและการดำเนินงานระหว่างโรงเรียนอนุบาลของเอกชนกับโรงเรียนอนุบาลของรัฐ เพื่อศึกษาความแตกต่างของการบริหารงานในค่านธุรการและวิชาการ พบว่า

1. การจัดและดำเนินงานโรงเรียนอนุบาลทั้งหมด แบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ มีโรงเรียนที่อยู่ในระดับดีประมาณร้อยละ 65 ระดับปานกลางประมาณร้อยละ 25 และระดับที่ยังไม่ดีประมาณร้อยละ 10

2. โรงเรียนอนุบาลของเอกชนมีครูประจำชั้นที่ขาดคุณวุฒิต่างการศึกษา ค่านอนุบาลเป็นจำนวนมาก แต่ทั้งครูโรงเรียนของเอกชนและของรัฐค่างก็มีประสิทธิภาพในการทำงานสูง

3. การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอนุบาลเอกชน จัดให้นักเรียนได้เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับทักษะทั้ง เลขคณิตและภาษามากกว่าโรงเรียนอนุบาลของรัฐ ส่วนโรงเรียนอนุบาลของรัฐจัดให้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมทางค่านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ตลอดจนให้เริ่มเรียนวิชาทักษะเบื้องต้นเล็กน้อย ในกลุ่มของโรงเรียนอนุบาลเอกชนมีความแตกต่างกันภายในกลุ่มมาก แต่ของรัฐจัดและดำเนินงานอยู่ในแนวเดียวกัน

ทวี แทนหนู (2521: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง "ปัญหาการสอนชั้นเด็กเล็ก ใน 3 จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย" กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูใหญ่ และครูที่สอนชั้นเด็กเล็กประเภทละ 92 คน รวม 184 คน จากโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด ใน 3 จังหวัดภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส ผลการศึกษาได้พบปัญหาตามลำดับดังนี้ คือ ปัญหาเกี่ยวกับสื่อการเรียน (การทำ การใช้ การซื้อ ไม่มีตัวอย่างอุปกรณ์) ปัญหาการบริหาร การนิเทศ (โรงเรียนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขาดครุภัณฑ์ ห้องเรียนไม่เป็นเอกเทศ ศึกษานิเทศก์ไม่มีประสบการณ์ ความรู้ปัญหาคำณภาษา (เด็กพูดภาษาถิ่น) ปัญหาคำณศาสนา และวัฒนธรรม (ทัศนคติและความเชื่อแตกต่างกัน) หลักสูตรแบบเรียน คู่มือครู (มีจำนวนไม่พอ ไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น) ปัญหาการวัด และการประเมินผล (ไม่มีระเบียบการวัดผลที่เป็นมาตรฐาน) ปัญหาครูที่สอน (กลวิธี และเทคนิคการสอน ภาระหน้าที่ของครู และปัญหาการสอนการเตรียมความพร้อม) นอกจากนี้เป็นปัญหาตามสภาพที่เป็นจริงแตกต่างจากปัญหาตามความคิดเห็นของครูใหญ่ และครูที่สอนอยู่หลายเรื่อง แต่ส่วนใหญ่แล้วครูใหญ่และครูที่สอนให้น้ำหนักตรงกันในเรื่องประสิทธิภาพที่จัดให้กับนักเรียนเท่าที่ปฏิบัติอยู่น้อยกว่าที่ควรจะมี และพบว่าความคิดเห็นของครูใหญ่และครูที่สอนต่อปัญหาการสอนชั้นเด็กเล็ก ส่วนใหญ่ไม่ต่างกัน

จินทนา เตรียมคำรงค์ ได้ศึกษาเรื่อง "ความคิดเห็นของบิดามารดา และผู้ปกครองเด็กอนุบาลสามแสนที่มีต่อการจัดและดำเนินการศึกษาในระดับอนุบาล" ในปี 2523 พบว่า ผู้ปกครองส่วนมากยังต้องการให้เด็กได้พัฒนาความรู้ การอ่าน เขียน และผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนและให้ความสนใจเด็ก รวมทั้งเน้นความสำคัญ ของผลงานของเด็กกว่ามีความหมายต่อตัวเด็กมากซึ่งส่งผลให้เด็กเป็นคนที่กล้าแสดงออก เชื่อมั่นตนเอง ไม่ถูกบั่นทอนความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ ผู้ปกครองส่วนมากสนับสนุนนโยบาย และการกระทำของโรงเรียนที่เน้นการเตรียมความพร้อมและจัดสิ่งแวดล้อม ให้แก่เด็กแต่ละคนเท่าเทียมกันก็ต้องการให้เด็กได้อ่านเขียนด้วยเช่นกัน

สุธี ฤกษ์สุภสมผล (2523: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง "ความคิดเห็นของพ่อ แม่ที่ส่งเด็กเข้าโรงเรียนอนุบาลมุ่งจัดการศึกษาด้านการเตรียมความพร้อม" กับผู้ปกครองชั้นอนุบาลปีที่ 1, 2 และชั้นประถมปีที่ 1, 2 รวม 200 คน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีความรู้ทางด้านจิตวิทยาพัฒนาการเด็กเป็นอย่างดี และมีความเห็น ว่านโยบายการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเตรียมความพร้อมแก่เด็กอนุบาลโดยเฉพาะ

นั้นมีผลดีมากกว่าผลเสีย

ผลดีเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย เด็กมีความรู้สึกรักและชอบมาโรงเรียน การเรียนเป็นการเตรียมความพร้อมทางด้านสติปัญญาให้พร้อมที่จะเรียนต่อไป เป็นการพัฒนาความพร้อมทุกด้านทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ การเรียนนี้ไม่เป็นการเร่ง เด็กจนเกินไป เด็กกระตือรือร้นที่จะเรียน เด็กมีความกล้าที่จะเรียน เด็กมีความกล้าที่จะแสดงออกและสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวอยู่เสมอ เด็กรู้จักรับผิดชอบและสามารถช่วยเหลือตนเอง ได้เป็นอย่างดี เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไม่เกรง เครียดกับการทำการบ้าน เด็กมีระเบียบวินัย และรู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง เป็นการฝึกทักษะเพื่อช่วยเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนอ่าน-เขียนต่อไป

ผลเสียเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ผู้ปกครองเกรงว่าเด็กจะเรียนไม่ทันโรงเรียนอื่น เด็กก็อาจมีปมค้อยในกรณีที่มีการเปรียบเทียบกับเด็กอื่น เด็กต้องการเรียนอ่าน-เขียน อาจรู้สึกเบื่อและไม่อยากมาโรงเรียน การเรียนการสอนเช่นนั้นไม่ทันใจผู้ปกครอง เพราะรู้สึกว่ายากเกินไป

คงพร ชินสมบูรณ์ (2521: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง "การสร้างเกณฑ์ประเมินโรงเรียนอนุบาล" ได้สร้างเกณฑ์ประเมินโรงเรียนอนุบาลมีลักษณะเป็นแบบสำรวจที่ครอบคลุมลักษณะที่ดีของโรงเรียนอนุบาล 4 ประการคือ อาคารสถานที่และอุปกรณ์ การบริหารการเรียนการสอน สวัสดิการและการประชาสัมพันธ์ เกณฑ์นี้มี 70 ข้อกระทง มีค่าความเที่ยง 0.97 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.73-5.82 และได้นำเกณฑ์นี้ไปประเมินหาค่าเฉลี่ยปานกลางของคุณภาพโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร